

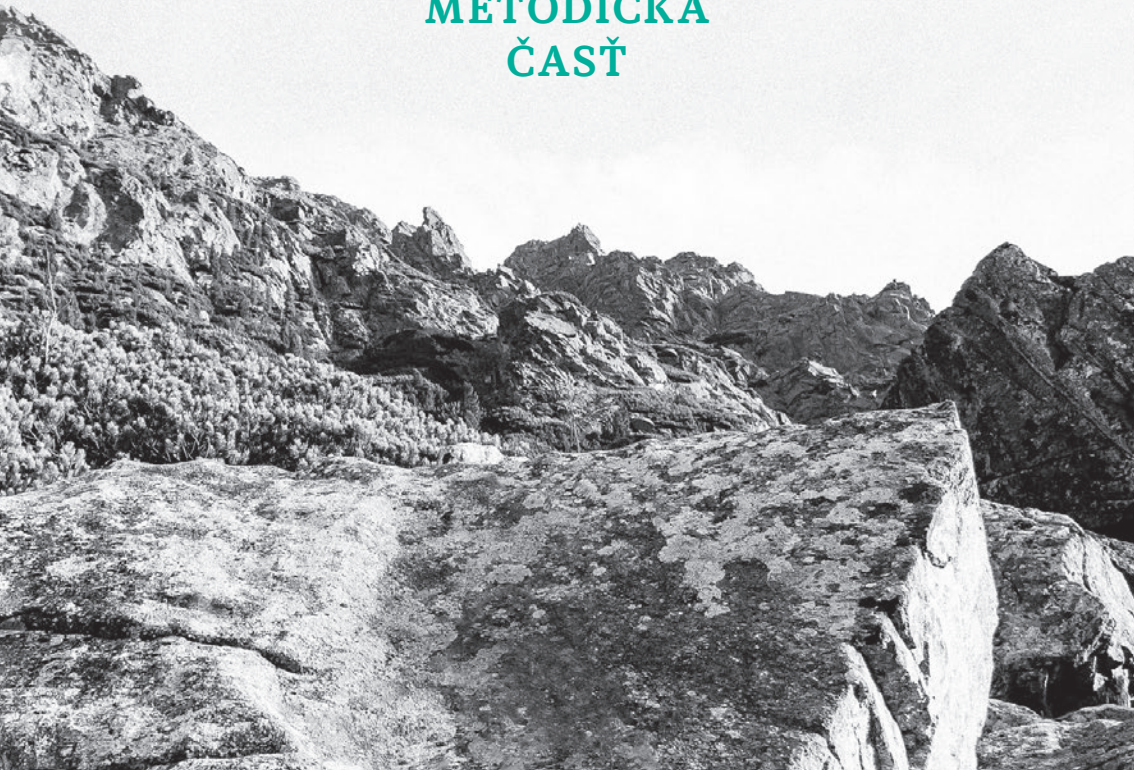

Slovenský skauting

PRÍBEHY CIEST

Ako pracovať s príbehmi

METODICKÁ
ČASŤ

PRÍBEHY CIEST

Ako pracovať s príbehmi

METODICKÁ
ČASŤ

Slovenský skauting

OBSAH

AKO PRACOVAŤ S PRÍBEHMI

- 8 Ako pracovať (nielen) s Andyho príbehmi v skautingu
- 16 Ako pracovať s príbehmi –návod pre náročnejších

SKAUTSKÉ DUCHOVNÉ CVIČENIA

- 22 Návrh programu
- 24 1. meditácia: Dávať jesť hladným
- 27 2. meditácia: Navštevovať chorých
- 33 3. meditácia: Pochovávať mŕtvych
- 37 4. meditácia: Odievať nahých
- 41 5. meditácia: Prichýliť pocestných
- 46 6. meditácia: Dávať piť smädným

An aerial photograph of a vast, dense forest. The trees are tightly packed, creating a textured, dark green surface. In the center of the image, there is a white rectangular box containing text. Above the box, a small teal horizontal bar is visible. The background shows a flat landscape extending to a distant horizon under a clear sky.

**Ako
pracovať
s príbehmi**

AKO PRACOVAŤ (NIELEN) S ANDYHO PRÍBEHMI V SKAUTINGU

S príbehmi sa stretávame už od malička. Určite si spomeniete na nejakú blízku osobu – mamku, otca, babku, dedka či niekoho ďalšieho, ktorí vám rozprávali príbehy. Skúste sa zamyslieť a spomenúť si na tieto chvíle... Čo sa vám vybaví? Je to nejaká charakteristika rozprávača – hlas, výraz? Alebo skôr prostredie, kde ste sa nachádzali? Alebo je to samotný príbeh?

Každý máme s rozprávaním príbehov späť určitú spomienku. Poďme sa teraz spoločne pozrieť na cestu, ktorá nám pomôže odhaliť význam príbehu a ďalej vám ponúkne niekoľko možností, ako s ním pracovať.

Jeden z dôvodov, prečo ľudia vyhľadávajú príbehy, je ten, že tým uspokojujú mnoho vedomých aj nevedomých potrieb. Oproti náučnej literatúre majú tú výhodu, že sa dotýkajú našej nevedomej zložky. Cez príbeh môžeme lepšie spoznať aj seba. Cesta príbehov je cestou odovzdávania istej skúsenosti. Človek zakúša veci prostredníctvom skúseností a príbehy kladú dôraz na predstavivosť.

Význam príbehov alebo prečo sú príbehy pre nás dôležité?

- Príbehy sú ako zrkadlá. S určitou postavou sa môžeme stotožniť a vďaka tomu môžeme zistiť niečo o nás samotných – o našich prianiach, a to v určitom odstupe.
- Poskytujú nám istú ochranu: ukazujú nám možnosti riešenia situácie a ich dôsledky, a to všetko s istým odstupom. Môžeme sa nimi inšpirovať aj vďaka tomu, že vidíme možný výsledok. Niekedy nás dokonca priamo vyzývajú, aby sme ich skúšali a napodobňovali. Prípadne môžeme vytvoriť aj väčšie množstvo alternatív príbehu.
- Príbehy sa dobre pamätajú – vďaka našej predstavivosti si vytvárame obrazy, ktoré sú pre nás ľahko zapamätateľné.
- Príbehy traujú kultúru – každý príbeh je špecifický tým, kde vznikol, pretože charakteristiky daného prostredia a spoločnosti sa doň vo veľkej miere

odtláčajú. Niekedy, keď predstavujú konkrétnu kultúru, jej fungovanie, spôsob myslenia – umožňujú nám ju lepšie spoznať. Môžu byť prostredníkmi teda aj medzi kultúrami.

- Príbehy podnecujú predstavivosť. Vyzývajú nás, aby sme sa uvoľnili a nechali svoju fantáziu voľne plynúť. Možnosti v nich sú totiž neobmedzené. V príbehu môžeme vidieť známe aj neznáme situácie pod novým zorným uhlom.

Výber príbehu a práca v družine

Rozprávanie každého príbehu má nejaký cieľ. Pre niekoho môže ísť napr. len o pobavenie, ale nám ide o niečo hlbšie. Preto volíme taký príbeh, aby sa v ňom poslucháči mohli „nájsť“. Chceme, aby sa s príbehom stotožnili. Pretože v skautingu sa snažíme pracovať s výchovným cieľom, je dôležité si ho stanoviť a podľa neho určitý príbeh vyberať. Ako rozprávač si musím byť viac-menej istý, že všetko to, čo hovorím, vedie k stanovenému cieľu. Nebojme sa s vybraným textom ďalej pracovať a upravovať si ho tak, aby čo najviac vyhovoval našim požiadavkám. V ideálnom prípade by nám mal príbeh odkryť nejakú pravdu, ktorá nám pomôže pochopiť, akí sme ľudia, aký je svet. Mal by v nás zanechať určitú myšlienku.

Rozprávanie príbehu nie je prospešné len pre poslucháčov, ale aj pre samotného rozprávača. Rozprávanie totiž rozvíja aj našu predstavivosť a taktiež aj schopnosť popisovať svoje okolie. Učíme sa pri tom hovoriť pred druhými, prekonávať svoju ostýchavosť, pracovať s atmosférou, okolím a pod. Preto sa nebojme rolu rozprávača a poslucháča občas „prehodiť“.

Skauti a skautky

Predovšetkým u detí je dôležité, aby sme s príbehom pracovali nejakým zážitkovým spôsobom. Môžeme na to použiť napr. výtvarné pomôcky a navrhnuť deckám, aby príbeh stvárnil s ich pomocou – nakresliť, namaľovať, vytvoriť z hliny... Tvoriť nemusíme len s výtvarnými potrebami, ale môžeme využiť neďaleký les, kde sa nachádza množstvo prírodného materiálu, ktorý sa vďaka predstavivosti našich poslucháčov môže stať niečím úplne iným.

Ďalšou možnosťou je využiť dramatické stvárnenie. Buď im môžeme prečítať alebo prerozprávať len časť príbehu a nechať deti zvyšok „dohrať“, alebo po jeho prečítaní nechať družinu sa dohodnúť, ktorá časť príbehu bola pre nich najzaujímavejšia, a tú nechať zahrať, prípadne môžu vymyslieť aj vlastnú alternatívu. Viac možností takejto práce s príbehom ponúka dramatická výchova.

Starší skauti a roveri

U starších detí, dospelujúcich a dospelých je vhodná dumka – reflektívne rozprávanie, ktoré má za cieľ poslucháčov priviesť k tomu, aby sa nad príbehom zamýšľali. Asi netreba zvlášť upozorňovať, že pri takomto rozprávaní je dôležitá atmosféra a pocit bezpečia. Prečítať si príbeh možno viacerými spôsobmi. Aj keď som sám, je vhodné vytvoriť si pokojnejšiu atmosféru. Vedieť zahodiť za hlavu všetko, čo ma cez deň postretlo, dobré aj zlé. Niekomu pomôže, keď si navarí dobrý čaj, prípadne zapáli sviečku. Ak čítate príbeh v skupine, tak navodenie atmosféry zohráva podstatnú rolu. Je to podobné ako pri hre. Čím lepšie vovediete družinu do deja, tým sa lepšie zapoja. Čítať môžete napr. najskôr nahlas, potom potichu. Niektorí uprednostňujú len potichu a do pozadia odporúčajú pustiť nerušivú hudbu, prípadne zabrnkať niečo jemnejšie na gitare alebo inom hudobnom nástroji. Vlastným nápadom sa medze nekladú, avšak treba dávať pozor, aby neboli príliš rušivé.

Významná je tiež citlivosť vedúceho pri kladení otázok. Nebojme sa však ani mlčania, často totiž človek premýšľa vo vnútri a navonok sa to prejaví práve mlčaním. Vedúci isto u „svojich“ zverencov tento rozdiel dokáže rozoznať a spolu s tým i to, ako dlho by malo nielen mlčanie, ale aj celá dumka trvať.

Začínáme s jednoduchými otázkami a postupne pridávame na náročnosti.

Pre inšpiráciu ponúkame zopár príkladov na otázky:

- Ktoré vlastnosti hlavnej postavy som si zapamätal?
- Čo hlavnej postave ide?
- Má hlavná postava príbehu nejakého protihráča?
- Aké vlastnosti má protihráč?
- Je hlavná postava sama alebo v skupine, ktorá ju podporuje?
- Čo viedlo k tomu, že je sama?/Ako vyzerá skupina, ktorá ju podporuje?
- Ktoré sú kľúčové okamihy príbehu?
- Aké postavy sa v nich vyskytujú a aké majú charakteristiky?
- S ktorou postavou sa stotožňujem? Prečo?

Pýtajme sa otázkami, ktoré sú otvorené a je možné na ne odpovedať viacerými vetami, nielen krátkym áno/nie. Rozvíjajme otázky, nezostávajme len na povrchu, ale poďme do hĺbky...

- Na družinovkách alebo všeobecne pri práci v skupine je vhodné tiež použiť nasledujúcu formu:
 - a) **Aké témy príbeh navodzuje?** – Každý príbeh má okrem hlavnej témy aj vedľajšie témy, z ktorých vychádzajú pre nás dôležité hodnoty. Predstavených tém je niekedy viac, niekedy menej. Je dobré ich nielen rozoznať, ale aj vedieť určiť, ktorá je hlavná a aký súvis majú vedľajšie témy s hlavnou ideou. Je to ako vedieť uchopiť hlavnú myšlienku a rozlíšiť, čo ju rozvíja. Možno je to pre niekoho banalita, ale je dôležité ujasniť si tieto veci, aby sme skutočne hovorili o tom istom príbehu.
 - b) **S ktorou témou som sa už niekedy stretol?** – Je dobré neodpovedať len prvoplánovo, ale skutočne ísť viac do hĺbky a zamyslieť sa, čo predstavená téma prináša. Niekedy si človek pospomína na také veci, na ktoré by už takmer zabudol. Nejde o hľadanie rovnakej udalosti, ale vedieť hľadať podobnosti, s ktorými môžeme svoje (naše) reakcie, názory, postoje a konanie s príbehom a navodenou témou alebo sprostredkovanou hodnotou v bežnom živote porovnať.
 - c) **Ako vybraná téma súvisí so mnou?** – Táto otázka ide viac do osobného rozmeru človeka. Už nejde len o pozorovanie z dialky, idem porovnať príbeh a sprostredkovanú hodnotu s mojou predošlou životnou skúsenosťou. Tu je dôležité vedieť si vybrať a neporovnávať sa so všetkými témami. Skôr sa zamerať na jednu – dve a na tie sa pozrieť z rôznych uhlov. K tomu nám pomáha bod b).
 - d) **Ako by som konal a prečo?** – Teraz je potrebné skúsiť sa vcítiť do kože toho druhého. Treba si uvedomiť, v akom postavení sa daná postava ocitla, čo všetko na ňu vplýva, čo by mala zvážiť. Ako by som reagoval ja? Aké dôvody by ma viedli k mojej reakcii na predstavené témy a prinášané hodnoty? Vystupujem ráznejšie alebo naopak – som ten, ktorý sa bojí a ukrýva?
 - e) **Bolo by moje konanie správne? Prečo?** – Dostávame sa na etickú rovinu – teraz sa treba odosobniť, vedieť celé naše stretnutie s príbehom zhodnotiť. Pri tomto bode je možné použiť protipóly, medzi ktorými sa niekde nachádza moje konanie: úprimnosť – falošnosť; egoizmus – prehnaná obeta; otvorenosť – stavanie bariér; a pod. Nakoniec je možné sa ešte pohrať s otázkou:
 - f) **Aké konanie by bolo v danej situácii najlepšie, aby sme boli skutočnými a plnohodnotnými skautmi?**

- K hlbšiemu čítaniu príbehov nám môže napomôcť aj iná jednoduchá schéma v štyroch bodoch:
 1. **Čítanie** – s cieľom porozumieť príbehu, jeho pozadiu, reáliám, pojmom, štýlu, jazyku, kultúrnemu a sociálnemu prostrediu a pod.
 2. **Analýza** – rozobratie, hľadanie „posolstva“ textu, hlavnej myšlienky, ktorými sa nám text prihovára alebo ktoré chce autor odovzdať čitateľom, a hľadanie témy, myšlienky alebo príkladu, ktorý oslovuje mňa osobne.
 3. **Aplikácia** – je spôsob pohľadu do našej minulosti. Ako sa to, čo je v texte (realita, myšlienka a pod.) alebo ako som v mojom živote doteraz uplatňoval? Žil som to? Vnímal som to? Uvedomoval? Zachovával? Smeroval k tomu?
 4. **Asimilácia** – predstavím si, ako v budúcnosti prijaté hodnoty vyjadriť prostredníctvom svojich skutkov. Aký záver pre môj budúci život by som na základe príbehu urobil? Čo naozaj spravím?

Každý z vás pozná najlepšie tých, s ktorými pracuje, preto predchádzajúci text berte predovšetkým ako inšpiráciu, ako je možné s príbehom pracovať. Môžete použiť len jednu techniku, ale nebojte sa kombinovať (napr. maľovanie s rozprávaním). Nezabúdajte však, že nie je dôležité, aby ste vyskúšali čo najviac vecí. Dôležité je, aby ste dosiahli cieľ, ku ktorému ste smerovali!

Meditácia príbehu

Kto by mal záujem o „nadstavbu“, môže pokračovať aj zážitkovou meditáciou na danú tému. Zopár rád ponúkame nižšie:

Výber miesta: V minulosti ľudia odchádzali za stíšením na púšť alebo nejaké pusté miesto, ďaleko od ľudí, od sveta, kde niet na čo pozerieť, niet čo počúvať; miesto, kde sa chaos stišuje. Tam človeku neostáva nič iné, než byť TU a TERAZ, sám so SEBOU – bez rozptýlenia, bez možnosti unikáť. Ako môžeme takúto púšť nájsť? Alebo ako ju môžeme vytvoriť? Krátka a stručne: musíme odstrániť čo najviac nie nevyhnutných vecí, ktoré nás zbytočne rozptyľujú. Napríklad aj dumky vyžadujú isté stíšenie, preto bývajú často večer, pri táboráku či pri sviečkach, keď tma všetko zahaľuje a už nás nič z rýchleho behu dňa neruší.

Stíšenie a bdelosť: Prvým krokom pred akýmkoľvek zahĺbením sa je schopnosť vedieť sa stíšiť – vypnúť všetky prúdy v podvedomí, ktoré odvádajú našu

pozornosť na všetko možné. Skúsiť sa chvíľku nenáhliť, sústrediť sa len na prítomnú chvíľku.

Žijeme vo svete, v ktorom sa neustále naháňame za „nesmierne dôležitými a nesmierne naliehavými“ vecami, sme plní zhonu a hluku, nestihania a stresu. Naša myseľ je navyknutá žiť v neustálom zhone myšlienok, emócií, plánov, obáv, útržkov pesničiek, obrazov z filmov a televízie a pod. Myseľ nám stále uniká do „virtuálneho sveta“ a ešte aj v rámci tohto „virtuálneho sveta“ väčšinu času prežijeme v myšlienkach na to, čo bude, na to, čo bolo, na to, čo môže byť, či snívaním – a nie TU a TERAZ, v jedinom skutočnom prítomnom okamihu.

Stíšenie nemusí byť hneď na prvý pokus úspešné. Overiť si to môžete malým experimentom: zatvorte oči a pokúste sa jednu minútu na nič nemyslieť, jednoducho iba mlčky sedieť.

Ako vám to ide? Robí vám to problém? Pre mnoho ľudí je to ťažké, dokonca neprijemné. Ulahčiť to môže jednoduchá pomôcka: zopakujte úlohu, tentokrát sa skúste jednoducho započúvať do svojho dychu, do jeho rytmu. Uvedomujte si iba svoju prítomnosť – tu a teraz, všetky prebytočné myšlienky vyhodte.

Praktický nácvik Meditácie príbehu

Keď sa nám podarí vnútorne sa stíšiť, postupne dosahujeme bdelú pozornosť. Môžeme ju charakterizovať ako stav, keď si uvedomujeme svoje myslenie a konanie, rozpoznávame navyknuté vzorce hneď, ako sa zjavia, a vedome ich meníme.

Pri čítaní príbehov je dobré vedieť, že okrem verbálneho pochopenia obsahu textu je dôležité vnímať aj ich zážitkovo-emocionálny rozmer. Ide o to, aby sme boli schopní porozumieť reči srdca; kým rozum hovorí rečou myšlienok, ideí, obrazov, rozumie reči myšlienok, ideí, obrazov; srdce rozumie reči zážitkov a s nimi súvisiacich citov a emócií. Hovorí rečou citov a emócií, ktorými nás ovláda.

Reč zážitkov (a emócií/citov) je oveľa silnejšia. Teda ak chcete odovzdať niečo do vášho srdca, musíte mu to sprostredkovať cez zážitok. Napríklad formou umenia, aktivít, v našom prípade – príbehov.

Ako to v praxi funguje? Po prečítaní príbehu by sme mali pridať k získanej informácii aj emócie, ktoré zabezpečia preniknutie informácie dovnútra, do podvedomia, do srdca človeka. Jednoducho povedané – nechať príbeh na nás pôsobiť. Nechať sa POHLTIŤ A UCHVÁTIŤ príbehom.

Keď si to zhrnieme: Na začiatku je informácia (v našom prípade príbeh, ale pri meditácii môže ísť napr. aj o hudbu, obraz, udalosť), ktorú namiesto toho, aby sme ju iba prijali (vypočuli, zazreli...), intenzívne PREŽIJEME, necháme sa ňou úplne UCHVÁTIŤ a POHLTIŤ. Ide o to stať sa zaangažovanými pozorovateľmi, ktorí sa nechávajú voľne unášať príbehom, nechávajú, aby vás príbeh sám voľne naplňal, a ktorému sa vystavujete rovnako voľne – s aktívnym zaujatím, s pasiou a zároveň nenásilne, ako sa poddáva plachetnica vetru a vlnám, ktoré ju ženú svojím smerom. Cieľom je intenzívny zážitok.

Zážitok je o to viac umocnený, o čo viac priestoru sme mu vytvorili predošlým stíšením a vypratáním sa (oslobodením) od zbytočných myšlienok a trápení – teda hluku. Pri meditácii slova má sústredenosť na objekt meditácie vplyv na intenzitu prežívaného zážitku, schopnosť uchvátenia a otvorenie sa emóciám. Teda na silnejší zápis do nášho srdca.

Popis jednotlivých krokov – Pomocné techniky na podpora koncentrácie

Pri meditácii môžeme využiť jednu z troch pomocných techník. Možno ich nazvať podľa toho, ako nechávame príbeh v nás doznievať:

a) mocná idea

Ak na konci rozjímania v nás ostáva silná a „abstraktná“ myšlienka, potom:

- skomprimujeme túto myšlienku do jednej krátkej (meditačnej) vety;
- túto vetu pomaly meditatívne opakujeme vo svojej mysli a necháme ju, aby prenikala do nášho vnútra, dojímala nás a naplňala;
- opakovanie môžeme zladit' s rytmom nášho dychu (ale aj nemusíme).

b) podmanivý obraz

Ak na konci rozjímania v nás pretrváva silný obraz alebo symbol, potom:

- zavrieme oči, predstavíme si obraz pred svojím vnútorným zrakom a necháme sa ním fascinovať, prenikať, dojímať, naplňovať...
- Čím lepšiu obrazotvornosť máme, tým lepšie nám táto technika pôjde.

c) strhujúci príbeh

Ak v nás na konci rozjímania pretrváva silný príbeh (alebo podobenstvo), tak:

- v mysli vstúpme do príbehu (podobenstva) – buď ako divák, alebo ako jeden z aktérov deja – a necháme, aby sme mohli príbeh hlboko a intenzívne prežívať;
- znova je výhodou dobrá predstavivosť.

Pri použití hociktorej z techník platia všeobecné pravidlá:

- a) Technika je na to, aby nám umožnila koncentrovať sa na objekt meditácie, nechať sa ním unášať, uchvátiť, ponoriť sa doň, prežiť ho a nechať, nech On vyvoláva v nás city a emócie.
- b) V žiadnom prípade techniky nie sú na to, aby sme s ich pomocou:
 - uvažovali (to je úloha rozjímania);
 - umelo vyvolávali nejaké pocity či nálady.
- c) Nesnažme sa hodnotiť príbeh počas jeho trvania.
- d) Nesnažme sa umelo vyvolávať nejaké pocity, nálady.

Praktický nácvik

1. Stíšte sa – nájdite si pohodlnú polohu, eliminujte všetky rušivé vplyvy.
2. Pristúpte k textu, otvorte sa mu.
 - a) Čo vás v texte oslovilo?
 - b) Aké posolstvo textu ste (v rozjímaní) objavili? Bola to idea? Obraz? Príbeh?
 - c) Prípadne: Ako znie meditačná veta?
3. Osviežte si v mysli ešte raz, čo ste v rozjímaní objavili. V krátkej relaxácii s hudbou sa uvoľnite.
4. Keď doznie hudba, prejdite do ticha – meditujte (podľa výberu: idea/obraz/príbeh).
5. Po skončení sa podelte s ostatnými o svoju skúsenosť meditácie slova.

Na záver ešte pár slov na povzbudenie: Netrápte sa, ak hneď na prvýkrát nie je meditácia úplne dokonalá. Meditácia je umenie. V žiadnom prípade nečakajte, že vám pôjde hneď od začiatku úplne super (ak hej, ďakujte Bohu!!!). Spravidla meditácia vyžaduje – ako všetko ostatné – cvik a tréning. Preto buďte dôslední, vytrvalí a trpezliví. A vychutnávajte všetko naplno!

AKO PRACOVAŤ S PRÍBEHMI – NÁVOD PRE NÁROČNEJŠÍCH

Prostredníctvom príbehov sa môžeme niečo naučiť, avšak nie vo vedec-kom zmysle. Učíme sa prostredníctvom skúsenosti. Kým náučná literatúra iba komentuje nejaké výsledky, ktoré sme získali skúsenosťou, obrazotvorná (teda i príbeh) učí prostredníctvom vytvárania samotnej skúsenosti. Ak sa máme učiť pomocou príbehov, musíme sa snažiť vytvoriť svoje vlastné chápanie konkrétnej skúsenosti. Ak chceme dosiahnuť to, aby nám príbehy slúžili viac ako len pre potešenie, musíme v prvom rade čítať aktívne. Čo to znamená?

Nesnažme sa odolávať účinku, ktorým na nás príbeh pôsobí: Musíme nechať príbeh, aby nami pohol; snažiť sa nechať uniesť príbehom, úplne sa mu otvoriť. Nieкто to môže považovať za únik z reality, ale lepšie je to chápať ako hlbšie objavenie reality nášho vnútorného života. Toto objavovanie nám spôsobuje radosť. Uspokojuje nejakú časť v nás, ktorej sa obyčajne nedotýkame. Samotné čítanie príbehu môže mať za cieľ len túto hlbokú skúsenosť. Teda toto pravidlo má za cieľ odstrániť všetky zábrany, ktoré by nám bránili prežívať príbeh tak hlboko, ako to je len možné. Ide o istý druh aktívneho čítania, resp. o aktívne zaujatie, čítanie s pasiou.

Rozdiel medzi obyčajným a aktívnym čítaním spočíva v tom, že vieme nielen povedať, že nám príbeh spôsobil potešenie a radosť, ale vieme aj povedať, čo nám spôsobilo radosť, resp. prečo nám to spôsobilo radosť. Vtedy sa dostávame pod povrch príbehu.

Pre lepšie uchopenie skúsenosti, ktorú chce autor podať, je dobré dodržiavať hlavné pravidlá, ktoré môžeme rozdeliť na štyri skupiny:

- **O čom je príbeh ako celok? (štruktúralne pravidlá)**

Je dôležité uchopiť celistvosť príbehu, resp. hlavnú myšlienku. Či sa nám to podarilo, môžeme otestovať tak, že sa pokúsime túto celistvosť vystihnúť jednou alebo dvomi vetami. Pri hľadaní tejto celistvosti je ideálne príbeh čítať naraz, nezastavovať sa, nezasnívať sa. Prvýkrát si vždy príbeh prečítajme vcelku. A hneď sa pýtajme a snažme sa aj odpovedať: Čo je hlavnou myšlienkou prečítaného príbehu?

Hlavná myšlienka príbehu je prepojená s problémom, ktorý autor nastoľuje. Tento problém je istým pokusom previesť konkrétnu skúsenosť. Hlavná myšlienka je vždy spojená so zápletkou. Treba si uvedomiť, že zápleтка ešte nie je konkrétna skúsenosť, je to len istý rámec, resp. podnet vedúci k skúsenosti. Zápleтка vlastne len symbolizuje hlavnú myšlienku príbehu, ktorá sa riadne nachádza len v samotnej skúsenosti.

Jedna vec je redukovať celý príbeh na najjednoduchšiu hlavnú myšlienku, ďalším krokom musí byť snaha objaviť, z akých častí je príbeh vytvorený. Tieto časti môžeme chápať ako jednotlivé kroky, ktoré autor použil na rozvinutie zápletky. Môžu to byť detailné popisy a príhody. Tiež je potrebné vedieť, kde príbeh začína – nemusí to byť bezprostredne v prvej vete; ako sa stupňuje; kam vyúsťuje. Je dôležité rozoznať jednotlivé rozhodujúce okamihy, ktoré vedú k vyvrcholeniu, kde a ako toto vyvrcholenie nastalo a aké to má následky. (Pod následkami nechápeme to, čo sa stalo po skončení príbehu, ale niečo, čo sa stále nachádza v samotnom vnútri príbehu.)

- **Čo je povedané v detailoch a ako? (pravidlá výkladu)**

Túto otázku vieme zodpovedať vtedy, keď sme schopní rozobrať úlohu, ktorú jednotlivé postavy zohrávajú a svojimi vlastnými slovami vypočítať hlavné príhody a udalosti, v ktorých sa tieto postavy objavili a angažovali. Je potrebné poznať prvky príbehu. Ide o príhody, postavy, ich myšlienky, prejavy, pocity, akcie, konanie. Manipuláciou týchto prvkov autor rozpráva svoj príbeh. V každom príbehu sa stretávame minimálne s jednou postavou, a to so samotným rozprávačom príbehu.

Je potrebné sa cítiť ako doma vo svete konkrétneho príbehu. Poznať ho, akoby sme boli pozorovateľmi scény, stáť niekde v kúte a sledovať, čo sa deje okolo nás. Stať sa členmi spoločenstva, ktoré v ňom vystupuje. Snažiť sa spriatelíť s postavami a úprimne sa zúčastniť na každom diani. Akoby sme konali, hoci aj trpeli, spolu s priateľmi. Keď sa nám toto podarí, tak sme objavili prepojenie, ktoré oživuje postavy príbehu a robí z nich členov živej spoločnosti.

Ďalším krokom je objavovanie pohybu/hnutia v príbehu. Ide o to, aby sme sa najskôr poriadne oboznámili s postavami a následne ich nasledovali vo všetkých dobrodružstvách.

Dôležité je nesnažiť sa uvedené body plniť príliš násilne. Ak ich úspešne zvládneme, okrem prvotného pôžitku z príbehu môžeme dosiahnuť

potešenie z toho, že dôverne spoznáme zdroj samotného pôžitku. Nebudeme vedieť len čo sa nám páči, ale aj prečo sa nám to páči.

- **Konkrétny príbeh a ja** (pravidlá kritiky)

Skúste jednoducho odpovedať na tieto otázky:

- Uspokojuje príbeh naše srdcia a našu myseľ? Prečo?
- Vieme oceniť krásu príbehu? Ako?

Nekritizujme príbeh len preto, že sa s ním nestotožňujeme. Snažme sa najskôr plne oceniť to, akú skúsenosť sa nám autor pokúsil sprostredkovať. Krása každého umeleckého diela je spojená s pôžitkom, ktorý získavame, keď ju dobre spoznáme. Predtým, než vyjadríme, že sa nám príbeh páčil/nepáčil, musíme si byť istí, že sme vykonali maximálne úsilie oceniť príbeh. Nesúdme svet príbehu, kým si nie sme istí, že skutočne žijeme v ňom až na pokraj svojich schopností. Ocenením chápeme to, keď máme ozajstnú skúsenosť, že sa autor snažil vytvoriť zážitok pre nás cez pôsobenie na naše emócie a predstavivosť. Teda nemôžeme dostatočne hodnotiť príbeh, ak sme ho čítali pasívne – bez zaujatia.

Náš prvý úsudok bude prirodzene o našom vkuse, o našej chuti. Skúsme si zodpovedať na družinovke alebo len pre seba nielen to, či sa nám príbeh páčil/nepáčil, ale tiež prečo. Dôvody, ktoré budeme predkladať, budú mať kritickú hodnotu, ale viac budú hovoriť o nás: o našich preferenciách a predsudkoch. Aby sme dokončili hodnotenie príbehu, musíme objektivizovať naše reakcie tým, že poukážeme na veci v príbehu, ktoré tieto reakcie spôsobili. Musíme sa prepracovať od čo sa mi páči/nepáči a prečo k čo je dobré, resp., zlé v tomto príbehu a prečo. Čím lepšie vieme rozoznať príčiny nášho potešenia pri čítaní príbehu, tým bližšie sa dostaneme k poznaniu umeleckej sily samotného príbehu. A vďaka tomu môžeme nájsť mnoho ďalších ľudí, s ktorými môžeme porovnávať nielen náš vkus, ale aj zdieľať svoj pohľad a možno nájsť spriaznené duše.

- **Na záver: A čo s tým?**

Odpoveďou je: akcia. Rôzne príbehy často vedú čitateľa ku konaniu rôznymi spôsobmi. Niekedy je príbeh lepšou cestou, ako sa dostať ďalej, či už na spoločenskom, ekonomickom alebo morálnom poli, ako nejaké vedecké dielo, ktoré sa venuje rovnakej problematike (napr. spisovateľ George Orwell).

Príbehy nás môžu, ale nemusia viesť k pohotovej akcii. Keď sa však cítíme hnaní príbehom, ktorí sme prečítali, a vnímame, že nás podnecuje, aby sme vyšli von a vykonali niečo, opýtajme sa sami seba, či tento príbeh neobsahoval nejaké skryté tvrdenie, ktoré spôsobilo tento pocit. Príbehy obyčajne nie sú ríšou nejakých tvrdení, hoci mnoho príbehov ho hlboko v sebe obsahuje uchované. A je celkom správne brať ohľad na ne a aj reagovať na ne. Len si treba uviesť, že tvrdenie sa ešte nerovná samotnému príbehu.

Cez príbeh môžeme lepšie spoznať aj seba. Na najjednoduchšej úrovni to možno vysvetliť takto: keď máme alebo nemáme radi istý druh ľudí bez nejakého hlbšieho dôvodu, a keď takíto ľudia sú v príbehu ocenení alebo potrestaní, môžeme mať zrazu pre ich situáciu silnejšie pochopenie (resp. odmietnutie).

Keď sa po prečítaní príbehu znovu pozrieme na naše pocity, môžeme si uviesť, nakoľko sú naše postoje identické aj v skutočnom svete. A možno je dobré znova sa opýtať, prečo to tak je. Skoro každý má vo svojej „maske“ istú bezcitnosť a sebalútosť. Takíto ľudia sú často spokojní s príbehmi, kde sa môžu identifikovať s nejakým dobyvateľom alebo obeťou, prípadne s oboma. Ten, kto sa identifikuje s dobyvateľom, môže (a nemusí) v sebe objaviť vlastnosť bezcitnosti, ale aj súcitie s obeťou. Možno práve tu je zaujímavé zodpovedať otázku, prečo máme radi určitý typ takýchto príbehov.

Zdroje:

- PESECHKIAN, Nossrat: Příběhy jako klíč k dětské duši. Portál: Praha 1999.
- ADLER, Mortimer: How to read a book. Touchstone: New York 1972.
- PIKALA, Miloš: Kurz přípravy katechuménou, birmouancou, dospělých na sviatosti.

Skautské duchovné cvičenia

NÁVRH PROGRAMU

Štvrtok:

- 17:30** príchod, ubytovanie
- 18:00** sv. omša
- 19:00** večera
- 20:00** úvodná aktivita, zoznámenie, technické informácie, program, služby
- 21:00** začiatok duchovnej obnovy:
kompletórium
večierka

Piatok:

- 8:00** ranné chvály
- 8:15** raňajky
- 9:00** 1. meditácia + ústranie
- 10:30** 2. meditácia + ústranie
- 12:00** obed
- 12:30** rekreácia (prechádzka, odpočinok, duchovné čítanie, sv. spoveď, duchovný rozhovor s kňazom...)
- 15:00** 3. meditácia + ústranie
- 17:00** večery
- 18:00** sv. omša
- 19:00** večera, rekreácia, možnosť na spoveď...
- 20:00** Krížová cesta
- 21:00** kompletórium, osobná modlitba...
- 22:00** večierka

Sobota:

- 8:00** sv. omša + ranné chvály
9:00 raňajky
9:30 1. meditácia + ústranie
11:00 2. meditácia + ústranie
12:30 obed
13:00 rekreácia (prechádzka, odpočinok, duchovné čítanie, sv. spoveď, duchovný rozhovor s kňazom...)
15:30 3. meditácia + ústranie
17:30 večery
18:00 večera, rekreácia, možnosť na spoveď...
21:00 kompletórium, celonočná adorácia
(časový harmonogram podľa rozpisu)

Nedeľa:

- 7:30** ranné chvály + ukončenie adorácie a silentia
8:00 sv. omša
9:15 raňajky
9:45 vzájomné rozhovory, spätná väzba, balenie, upratovanie
12:00 obed, odchod domov

1. MEDITÁCIA:

Dávať jesť hladným

Kamarát pilot mi rozprával o tom, ako počas majstrovstiev sveta doplachtil so svojím padákom po vyše stokilometrovom lete do cieľa vo výške 3 000 metrov nad morom. Z malej dedinky sa placho priblížila početná skupina detí, hrdých potomkov Indiánov. Nesmeli okukovali to čudo, že z neba prichádzajú bieli muži na pestrofarebných krídlach. Potom sa osmelili. Strach, že čosi uchmatnú, tú našu vrozenú obavu až podmienený reflex, keď vidíme trochu tmavší odtieň pokožky, bolo treba prekonať. Vlastne nie. Otrhané, zimou a slnkom hôr ošľahané deti neboli požadovačné. Najsmelší chlapec s odratými teniskami (o tri čísla väčšími ako jeho noha) k nemu prišiel najbližšie. Unavený letec sa na neho usmial. Mal tváričku anjela. Chlapec ho z ničoho nič objal. Pilot bol v pomykove a nevedel čo robiť, len tak, trochu zbabelo vybral pre nás pár drobných, čo sú v ich mene omnoho viac, a rozdal to prizeraajúcim sa deťom. Ako podakovanie, že šťastlivo doletel. Že sa mu nič zlého nestalo, že zvládol ten niekoľkohodinový boj so živlom neustále sa neviditeľne a prudko meniaceho vzduchu nad našimi hlavami. Deti nechceli viac, neboli požadovačné, trochu sa stiahli. Docupitalo dievčatko s ružovým kvetom podobajúcim sa orgovánu v ruke. Možno preto, že ho trhalo, nestihlo delenie peňaztekov. Ani o ňom asi nevedelo. S mlčanlivým úsmevom ostýchavo strčilo halúzku do oka karabínky v sedačke postroja. A chcelo odísť. Chlapovi zvlhli oči. Už nemal ani jednu mincu. Bezradne sa pozrel do veľkého vaku, kam sa chystal uložiť svoje náčinie. Zbadal desiatu, ktorú ako súťažiaci povinne fasovali pred letom. Pre prípad stratenia sa na dlhej trati. Vždy ju cez deň nestihol zjesť a po dobrej večeri v hoteli končila v koši... Hneď ju vytiahol a dal dievčaťu. S chuťou sa do nej pustila a olizovala si maslo až z nosa. Pilot sa pozrel na asi tridsiatku pilotov, ktorí v ten deň doleteli spolu s ním do cieľa. „Chlapi, dajte deťom svoje lančpakety!“ Svetova špička paraglidingu sa zamrvila a počnúc Švajčiarmi, cez Čechov, Slovincov a Chorvátov, naprieč štátmi zväčša bohatšej časti sveta, začali rozdávať deťom svoje balíčky. Ešte dlho do večera sa asi v tej dedinke rozprávalo o zvláštnom dni, ktorý priniesol toľko prekvapení naraz. A možno ešte veľa dní vytýrčali drobné nošteký do tmavomodrého neba a ak zbadali kdesi vo výške prelietavajúcich pretekárov,

možno im aj kývali, lebo vedeli, aký poklad nesú v tých svojich smiešnych vakoch. A trochu aj dúfali, že zas pristanú práve pri ich dedinke...

Hladných kŕmiť. V chudobných krajinách chlebom, ale tak, aby sme svojim darom neublížili. Nezabavili povinnosti starať sa o svoj život. Lebo okrem drogovej môže byť aj závislosť od humanitárnej pomoci. To je ale asi mimo náš priamy dosah. Alebo nie? Ak sa mi nepáči, že dievčatá stopujú, nikdy nezoberiem stopárku. Keby to robili všetci vodiči, dievčatá pochopia, že toto nie je pre nich možnosť na cestovanie. Ak poviem, že sa mi to nepáči, a znovu a znovu ich beriem do auta, moja zdanlivá pomoc môže raz byť príčinou duševnotelesného nešťastia. Ak chcem pomôcť nudiacim sa Rómčatám z osady, nestačí ich priviesť k počítaču. Začnú chodiť každý deň. Nech donesú urobené domáce úlohy. Nech popracujú pivnicu. Umyjú podlahu a potom nech si četujú tú odrobenú hodinku. Nech sa naučia používať svoj čas. Lebo hlad nie je len ten telesný. Môže byť aj hladom po vedomostiach. Po zábave. Po naplnení času. Po pozornosti kohosi.

Pán Ježiš nasýtil na púšti zástup hladných pútnikov, čo všetko zanechali a išli za ním. Chceli sa s ním stretnúť. Počúvať ho. Vidieť nejaký zázrak, aby sa ich viera upevnila. Ten deň obetovali Bohu aj s rizikom, že budú hladovať. Lebo to boli predovšetkým chudobní ľudia a nádenníci. Čo v daný deň zarobili, to zjedli. Možno aj preto ich Pán Ježiš odmenil jedlom. Akoby naznačil, že aj duchovné hladanie a namáhanie je prácou. Aj duchovné cvičenia. Nechať si uniknúť pár dní, počas ktorých by sa dalo čosi zarobiť, prežiť, pocestovať, mať z nich nejaký svetom uznávaný ošoh. Boh odmeňuje aj duchovné namáhanie sa. Útek do púšte. Pri poslednej večeri nerozmnožil chlieb. Premenil ho. Lebo aj apoštoli prešli duchovnou cestou a už nepotrebovali cítiť fyzickú odmenu za duchovné výkony. Dostali duchovnú odmenu. A s nimi aj my všetci. Ako drsne sme na to zabudli, že sv. omša je vlastne odmenou. Že sv. prijímanie je posilou na duchovnej ceste k dokonalosti. Ak by malo byť odmenou, nik z nás si ho nezaslúži. Skúste si za mesiac zarobiť na raketoplán... Nemožné. Ale pár pozemšťanov pocitovou drinou, obetovaním sa a tak trochu aj šťastím ho môže obsluhovať a využívať na jedinečnú skúsenosť bezťažového stavu a pozerania sa na Zem z výšky 400 km... Cez sv. prijímanie môžeme všetci vidieť svet z odstupu. Takého pre našu dušu dobrého.

Punktá:

- Uvedomujem si, že stav sýtosti nie je samozrejmosťou, za ktorú nemusím ďakovať? Viem byť veľkodušný voči tým, ktorí sú v ozajstnej núdzi?
- Nekazím niekoho svojou nepremyslenou pomocou? Podporujem bezdomovcov, tulákov v snahe pristupovať k svojmu životu zodpovednejšie tým, že sa nenechám oklamať ich rečami, ale im ponúknem užitočné riešenia ich problémov? Príležitostná práca a nie dar, ale mzda za ňu, kúpenie lístku a nedanie len peňazí do ruky. Dať si tú námahu kúpiť jednoduché jedlo a to dať miesto almužny. Schopnosť povedať, že nemám na to, aby som podporoval niekoho, o kom si myslím, že je schopný začať život odznova. Zvlášť, keď ešte aj mňa podporujú rodičia či iní dobrodinci.
- Pre rôzne ušľachtilé ciele, často len zdanlivo riešiace problémy sveta – počnúc lykožrútkami v Tatrách, cez hlad v Somálsku až po globálne otepľovanie Zeme, nezanedbávam svojich najbližších, ktorí sú tiež hladní po našej láske. Nepomáhame iným až tak zúrivo, že naši súrodenci, rodičia, starí rodičia, susedia, sestry a bratia v tom istom skautskom oddiele už pomaly nevedia, ako znie náš hlas v pokojnej tónine láskavého rozhovoru, ktorý vzniká medzi ľuďmi, ktorí majú na seba čas?
- Nie som prierberčivý v jedle, neublížujem tomu, kto mi prestrie, tým, že sa neviem zaprieť a nedokážem čosi zjesť, aj keď mi to nechutí?
- Viem si niečo odoprieť z jedla či zážitkov, aby som ušetrenými prostriedkami podporil dobrú vec. Miestnu charitu. Zmysluplnú zbierku pre núdzných. Misie vo svete, ktoré nerozdávajú vrecia plné obilia, ale kopú studne na zavlažovanie políček... V duchovnom i hmotnom zmysle.
- Ak som katolík, vnímam sv. prijímanie ako chlieb, ktorý mi je posilou v živote plnom nástrah a ktorým ma Boh sýti, aby som postupoval na ceste zdokonalovania sa. Alebo je to len formalita. Pripravujem si srdce na sv. prijímanie ľútosťou nad svojimi životnými prešľapmi. Mám aj hlad po duchovných skutočnostiach alebo som len človekom hmoty a brucha?

2. MEDITÁCIA:

Navštevovať chorých

V jednej z farností, kde som pôsobil, žila jedna stará pani, matka viacerých detí, u svojej dcéry s rodinou. Mala skoro osemdesiat rokov, ale bola veľmi čiperná. Na chodníku spadla a zlomila si krčok stehennej kosti. Sanitka ju odviezla do nemocnice a lekári sa nad ňou nakoniec zlutovali a operovali ju ešte, zlomeninu spevnili skrutkou. Ale prognóza nebýva v takýchto prípadoch dobrá. Zvyčajne sa objaví zápal pľúc, a to je nakoniec diagnóza, ktorá je pre staručkých ľudí aj tou poslednou. Zdalo sa, že aj pri tejto babke to tak malo byť. Lekári robili, čo vedeli, a nakoniec si povedali, že vhodné miesto na konečné štádium by malo byť predsa len doma. Tetu doviezla sanitka k dcére. Totiž, jej deti si ju tak posúvali. Niežeby ju nemali radi, ale bola naozaj až moc energická, všeličo ešte chcela podirigovať. Keď už toho bolo priveľa, tak ju prehovorili, že aj ďalšia dcéra v poradi by si rada užila jej prítomnosti. Viem si ale predstaviť, ako asi vyzerali zákulisné dohadovania sa. Napriek smútku drobná iskrička istej úľavy, že sa tento kolotoč pomaly ukončí, bolo badať v tvári rodiny, keď ma v noci k nej zavolali. Pritlačilo sa jej a zdalo sa, že ten čas prišiel. Pomazanie nemocných je správne rozhodnutie, keď sa približuje ku chorému smrť. Vošiel som do jej izbičky. Ledva dýchala, bola bledá. Spoznala ma. Trochu sa usmiala, dokonca bola schopná aj svätej spovede. Potom sa zišla rodina a spoločne sme sa modlili modlitby. Keď som odchádzal, všimol som si pred botníkom radu viacerých čiernych topánok a dámskych čižiem čerstvo naboxovaných a vyleštených. Nenápadné prípravy. Kolkokrát som už počul trochu drsné, ale zato úprimné konštatovanie: „Dobre ste ho pomazali, pán kaplán, do hodiny ako ste odišli umrel...“ Bolo to v sobotu v noci a v pondelok večer som šiel do tej obce autom na sv. omšu. Keď som prechádzal okolo ich domu, spomenul som si na starkú. Reku, ani nedali vedieť, zrejme pohreb dohodli s pánom farárom. Div som nevybehol na obrubník. Na dvore sa rozháňala lopatou pri odhrňaní snehu dotyčná starká. Nedalo mi, cestou z omše som sa zastavil. Aj preto, že pred domom bola sanitka RZP. Akurát som vošiel do dvora, keď vychádzal lekár. Zavolali ho k synovi starkej. Dostal akýsi záchvat a injekcia ho zaratovala, na druhý deň sa mal hlásiť u svojho lekára. Lekár, keď ma zbadal, akoby mu čierna reverenda čosi pripomenula. Veď sme

tu pred pár dňami zložili starkú so zápalom pľúc. Už-už sa chcel spýtať, kedyže to mala pohreb, ale sa ovládol. Zvolil neutrálnejšiu otázku o tom, ako sa má. Odpoveď ho prekvapila. „Dobre, dnes nám odhrnula z chodníka sneh. Že chce byť užitočná.“ „Môžem sa na ňu pozrieť?“ A tak sme obaja išli k starkej. Ležala už v posteli. Celá sa rozžiarila úsmevom. Mladý kňaz, mladý doktor, akú už len inú lepšiu návštevu si môže predstaviť stará pani po osemdesiatke. Doktor ju popočúval, vyšiel z izby, krútil hlavou a vravel, že také čosi ešte nevidel. „Ozaj odhadzovala sneh?“ Aj ja som prikývol. Ako sme sa na seba pozreli, pochopil, že nemám dôvod klamať. Zať starkej sa nenápadne opýtal na prognózu, ako to vidí ďalej doktor. „Nuž, tá sa dožije hádam aj stovky, keď sa z toho zápalu pľúc takto dostala...“ S uspokojením kývol ramenami doktor, hodil si na plecيا veľkú, hranatú červenú tašku a odišiel do sanitky. Topánky boli popratané, keď som míňal veľký, starostlivo zastretý botník. Počas najbližšieho prvého piatku som ju bol pozrieť už na novej adrese. U ďalšej dcéry v poradi. Tiež nemusel ten doktor hovoriť hneď o stovke... Ušetril by ju ďalšieho sťahovania. Len ubudlo žiadostí o pomazanie chorých...

Sviatosť pomazania nemocných je tajomná sviatosť. Vysluhuje sa často v intimite domácností. Pomáha dôstojne odísť z tohto sveta, ale dáva aj posilu v chorobách a starobe. Maže všetky hriechy. Po jej prijatí je cesta do neba otvorená dokorán alebo sa niekedy odohrajú veci hraničiace so zázrakom. Je aj príležitosťou, ktorá umožní kňazovi dostať sa k chorému. Je pozvaním na návštevu.

Neradi navštevujeme chorých. Nevieme, čo im máme povedať. Ak je to ľahká vec, čosi, čo neohrozuje človeka na živote, povieme si, to trochu počká, ešte si vybavím toto, urobím tamto a zrazu je ten náš priateľ z nemocnice doma alebo už je zdravý. Trochu máme zlý pocit viny, že sme to nestihli. A sľubujeme si, že nabudúce budeme pozornejší, že donekonečna sa nemôžeme vyhovárať na prechladnutie: „Vieš, kýchal som, mal som trochu teplotu, nechcel som ťa nakaziť, aj viacerí ma odhovárali...“ A bývalý pacient, rád, že je už zdravý, nám normálne odpustí. Ak je niekto vážne chorý, návštevu odkladáme, lebo si myslíme, že ešte nie sme pripravení hovoriť o vážnych veciach. Je to až utrpenie ísť do nemocnice k niekomu so smrteľnou chorobou. Cítíme sa provinilo, že nám to zdravie ako-tak funguje.

Ale niekedy ideme do nemocnice získavať body. Deti idú pozrieť pani učiteľku. Podriadení šéfa, snažia sa, aby si ich návštevu zapamätal. Alebo niekoho známejšieho a významnejšieho navštevujeme, aby sme iným dali pocítiť, akí sú necitliví. „Znova som bol pozrieť starostu, nie je to s ním nijaké ružové,

preberali sme problematiku obecných kravínov...“ A až sa tešíme, ako toho, komu to hovoríme, zaplavujú výčitky, že aký je bezcitník a necitlivec... Potom to majú známejšie osoby ťažké, lebo dvere sa na nemocničnej izbe nezavrú. Kým bol zdravý, nik si ho až tak moc nevsímal. Teraz nemá pokoja, aby sa zotavil. Alebo riaditeľ školy. Aký to je pohľad na nezaplatenie vidieť leva v klietke. Taká hadička do ruky, hentaká spod periny do sáčku s čímsi žltým, na stolíku hŕba tabletiiek. Zarastená tvár, oči prepadnuté. Kým behal kráľ džungle po savane školských chodieb, nik netúžil navštevovať ho v teritóriu jeho riaditeľne. Trochu škodoradosti zabalenej do kresťanskej cnosti navštevovať chorých. Alebo návštevy kvôli senzáciám. „Bol som pozrieť toho poslanca, fakt je to s ním nahnuté.“ Hodnovernejšie znejú katastrofické proroctvá z úst očitého svedka. Chudák významná osobnosť, prišiel do nemocnice bojovať s chorobou a zatiaľ bojuje so zástupmi všelijakých návštevníkov so všelijakými úmyslami. A s únavou. V noci sa nedá spať na vyležaných postelných matracoch, akurát po obede začne konečne hlava klinkať, už-už sa objavujú prvé driemoty, ako krásne pri nich všetko prestane bolieť, hlava, čo ide prasknúť, preležaný chrbát, zranenia a v tom, presne v tom okamihu sa otvoria dvere a vojde ktosi plný energie, uštebotaný a žoviálny. O všetkom referuje. Boj s vytúženým spánkom začína. Je treba si uctiť návštevu, našla si čas, obetovala čosi na cestovné, choroba-nechoroba, treba sa vcítiť do kože potešeného pacienta. Potom ďalšia návšteva. Prvá trochu zazerá, lebo ubudlo z jej jedinečnosti a významnosti. Keď príde tretia, prvá sa trochu urazene poberá už na odchod. Pacient sa cíti prevínilo, ale fakt nemôže za tých ďalších návštevníkov. Na chodbe sa ozýva džavot. Rodinka Rómov chce tiež prispieť k uzdraveniu významnej osobnosti. Do izby sa vojde menšia nepolovica – prvých pätnásť vizitátorov. Pacient zo všetkých síl drží otvorené oči. Nemocný z vedľajšej postele si až moc prehľadne berie peňaženku, stredne veľké rádio a nepokojným pohľadom sa lúči s prenosným televízorom a ide si akože do bufetu. Pacient, verejná osobnosť, prosí pohľadom o prepáčenie. Odpoveď je neurčitá. Večer mu pošepká skúsená vrchná sestra radu na nezaplatenie. „Jednoducho zavrite oči a zaspíte, oni odídu.“ Na druhý deň to odskúša. Funguje to perfektne, len sa medzi známymi šíria fámy, že sa chorému výrazne pohoršilo, že to s ním nevyzerá asi dobre. Mnohí si uvedomia, že z neho asi už nebude nič, návštevy trochu ubudnú a začína sa konečne proces liečenia.

Ale sú aj návštevy, ktoré liečia viac ako lieky. Dvíhajú myseľ ubitú týždňami či mesiacmi v strohom prostredí nemocnice. Ozajstní priatelia. Nemocnica

je sitom, kde sa preosejú ľudia, o ktorých ste si mysleli, že vás majú úprimne a nezištne radi. Divili by ste sa...

Padnú trochu ilúzie o pracovných alebo aj iných vzťahoch. To niekedy bolí viac ako samotná choroba. Na nemocničnej posteli prechádzate očistcom doterajších aktivít, vzťahov, lások, záľub, koníčkov a priateľov. Nie v zmysle utrpenia, ale vyčistenia sa. Zlaknete sa samoty, ktorá vytráca spod masiek, čo ste považovali za skutočné tváre aktivít, činností a medziludských vzťahov. A zrazu nečakane začnete snívať. Plánovať veci do budúcnosti, nielen sa ustavične zžierať niečím, čo ste nestihli, urobili zle alebo ináč v minulosti pokazili. Začnete sa po mesiacoch na niečo tešiť. Vravíte si: „No ak sa z tohto dostanem, tak pôjdem za tým človekom, toto mu poviem, prehádzem si skrine v izbe, veď to tam mám ako v sklade, kúpim si toto, pocestujem tam, zorganizujem takúto akciu...“ Niekedy je dobré raz za čas ochoriť. Našťastie je to v Božích rukách. A len v jeho rukách to má byť. Myslím teraz na demonštračné sebvraždy. Respektíve o pokusy o ne. Až človek trochu vyzreje a vyrovná sa s chorobou, začne byť za tieto okamihy pravdy vďačný. Až k neuveriteľným veciam dôjde na nemocničnom lôžku. Zaujímavý je citát z dennej tlače:

WASHINGTON. Američan, ktorý si myslel, že zomiera, sa na „smrteľnej posteli“ priznal polícii k zabitiu suseda pred 32 rokmi. Irónia osudu chcela, že muž sa z mŕtvice v uplynulých dňoch vystrábil, úrady ho obvinili z vraždy a teraz mu hrozí trest smrti, informovali americké médiá.

„Chcel očistiť svoju dušu, pretože si myslel, že odchádza na druhý svet,“ uviedol policajný detektív Tony Grasso, ktorý sa s chorým mužom rozprával v nemocnici štátu Oklahoma.

Bývalý továrenský robotník James Brewer (58) sa údajne priznal k zastreleniu 20-ročného Jimmyho Carrola v roku 1977 v Tennessee, o ktorom si myslel, že mu chce zviať ženu. Po vražde Brewer utiekol z Tennessee, zmenil si meno a usadil sa s manželkou v meste Shawnee. Obaja sa stali aktívnymi členmi miestnej cirkvi, jeho žena tam dokonca vytvorila skupinu na štúdium bibliie.

V presvedčení, že po mozgovej porážke umiera, si Brewer nechal zavolať k svojej posteli políciu. Po zlepšení jeho zdravotného stavu ho policajti zatkli. Pred súd v Tennessee by mal predstúpiť koncom marca.

denník SME, pondelok 23. 3. 2009

Pripravujme sa už teraz na chorobu niektorého z najbližších. Temer s istotou to raz budete niekedy potrebovať. Pripravte sa na svoju chorobu. Budujte priateľstvá tak, aby ste raz nemuseli byť sklamaní. A buďte dobrými priateľmi svojich priateľov. Oni vás zo svojich nemocničných lôžok neodsúdia. Súd sa odohrá vo vašom vnútri počas ich chorôb...

Pán Ježiš mal osobitý vzťah ku chorým. Oni boli jeho najdychtivejšími poslucháčmi. Nebál sa ich. Dotýkal sa aj malomocných. (To je akoby ste si dnes nechali ošetriť zuby dentistom chorým na AIDS – dva roky s vedomím úradov taký jeden ordinoval v Čechách...)

Neštítal sa nikoho, vošiel dokonca k otvorenému hrobu s už páchnucim Lazarom. Ocenil priateľstvo štvorice, čo neváhala rozobrať strechu súkromného domu, aby cez otvor spustili ochrnutého priateľa. Lebo ich tam s ním nechcela pustiť uzavretá bariéra egoistických chrbtov poslucháčov, mysliacich len na seba. Ako bonus mal chorý aj odpustené všetky hriechy. Prvé rozhrášenie... Kresťania vo všetkých týchto rovinách síce nedokonalo, ale predsa chcú napodobňovať Ježiša. Na rade je ďalšia generácia veriacich. Aj tá vaša...

Punktá:

- Aký mám postoj k svojmu zdraviu? Neriskujem príliš? Kvôli krátkej lenivosti neohrozujem svoje zdravie – čiapka, keď vybehnem von, na druhej strane otužovanie, dobré stravovacie návyky...
- Aké sú moje postoje k veciam, čo ohrozujú zdravie moje alebo mojich blízkych? Vyjadrujem sa niekedy promarihuanovsky, provodnofajkovsky, propivovsky, proslivovicovsky, prorýchlošoférsky, protidarcovskokrrovsky...?
- Myslel som na chorých v modlitbách, zapájam sa do kampaní zlepšujúcich zdravotnícku starostlivosť. Som úctivý k lekárom, zdravotníkom? Podporujem verejné zbierky? Ak môžem, volím politikov, ktorí vedia doceniť prácu zdravotníkov a nenútiť ich utekať zo Slovenska?
- Mám zodpovednosť za mojich blízkych alebo mne zverených? Dávam pozor na preventívne prehliadky, zúčastňujem sa ich? Zvlášť pre dievčatá je nepríjemné až traumatizujúce ísť na gynekologickú preventívnu prehliadku. Dokážeš prekonať falošnú hanblivosť a lenivosť a ísť tam, ako sa to lekármi odporúča? Je hriechom neísť, zvlášť, ak každý druhý deň

zomiera jedna Slovenka na rakovinu krčka maternice, ktorej sa dá skutočne efektívne predísť preventívnymi kontrolami (v roku 2008 zomrelo približne 200 žien na túto formu rakoviny).

- Širim okolo seba optimizmus, radosť, pomáhám ľuďom neklesať na duchu v strachu a obavách o budúcnosť sveta, ekonomiky, ekologických problémov, alebo podporujem dusnú atmosféru neistoty, širim nemierne a nekriticky konšpiračné teórie o ovládaní sveta kýmisi? Čerpám životnú radosť z optimizmu Sv. písma, delím sa o ňu. Skladám dôveru v Boha. Tým znižujem stresovú záťaž vo svojom okolí. Radostní ľudia sa dožívajú vyššieho veku a menej trpia chorobami, evangelion je v preklade radostná zvesť. Vidno to aj na mojom kresťanskom živote?

3. MEDITÁCIA:

Pochovávať mŕtvych

Michal Orolín, známy slovenský horolezec, v knihe Antona Marca začína spomienku na jednu z najťažších chvíľ svojho života týmto krásnym opisom:

„Neviem, ako opísať prvé pocity pri pohľade na túto stenu. Je úžasná, skladá sa z ruly tak popretkáwanej čistou žulou, akoby ňou bola žíhaná. Impozantné sú aj jej snehové polia. Volajú ju Veľký Čierny obor- práve pre tmavú skalnú časť, vari všetky osemtisícovky sú oveľa viac pokryté snehom a ladom ako ona, neustále bičovaná suchými vetrami z Tibetu. Veľmi strmá, veľmi lадná, veľmi lákavá je naša hora!“

Tou horou bola 8481 metrov vysoká Makalu. A Mišo Orolín bol dvakrát medzi tými, ktorí sa na jej vrchol pokúsili vystúpiť. Roku 1973 sa to nepodarilo. Nešťastný pád Honzu Kounického v dňoch záverečného výstupu, márný boj o jeho záchranu, zlé počasie, choroby, únava... Áno, vrchol je stratený, žiadny z našich horolezcov už naň nevystúpi, ale či by najväčším víťazstvom nebola záchrana ťažko zraneného kamaráta? Horolezci jeden za druhým vystupujú do výšky 7850 m, kde v malom stane leží nevládny Honza. Prinášajú potraviny, kyslík, dobré slovo, nádej... Ivan Fiala sa pokúsi Honzu zniešť. Až zrazu všetci pochopia, že ich boj je márný. Michal Orolín je posledný, ktorý sa s Honzom Kounickým rozpráva.

„Mišo, musíš ísť dolu!“ kričí do vysielачky doktor Wolf. „Prikazujem ti to!“

Apeluje na deti, chorú ženu. Odmietam. Nie! Nemôžem, nesmiem tu nechať Honzu samého!

„Nejdem! Neprehovárajte ma už!“ zúfalo volám.

Vchádzam do stanu k Honzovi. Je strašne chudý, má hlboko vpadnuté oči a celú tvár dobitú od pádu. Stále dýcha kyslík z fľaše, leží v dvoch spacích vakoch i v páperovej vetrovke, no aj tak ním lomcuje triaška.

„Zle je, dostávam zápal pľúc,“ vraví mi, keď sa nakrátko preberie z bezvedomia. Je to múdry a veľmi vzdelaný chlap, preto sám neviem, nakoľko ešte verí, že ho zachránime, a nakoľko tuší pravdu. Veď vzápätí mi sprisahanecky navrhuje:

„Zostúpme dolu iba my dvaja. Uvidíš, teraz mi to pôjde!“

„Vydrž, musím sa poradiť s ostatnými,“ tíšim ho.

Volám doktora Wolfa a snažím sa mu vysvetliť, čo sa tu hore odohráva. Vetu-dve sa mi podarí vysloviť pokojne, no potom už nevydržím a plačem.

„Okamžite zostúp dole, Mišo!“ rázne volá do vysielacky doktor Wolf.

„Nie nejdem!“ opäť hovorím cez slzy, vypínam vysielacku a líham si k Honzovi neustále premýšľajúc, čo robiť.

„Ty! Nechceš, pichnem ti injekciu na utíšenie bolesti,“ vravím zrazu.

„Nie!“ kričí. „Ty ma chceš zabiť!“

„Chcem ti pomôcť, Honziku, pomôcť ti chcem,“ vravím mu celý zúfalý.

Musí hrozne trpieť, zrejme preto má také šialené predstavy. Neustále stoná, ba až kričí od bolesti.

Ako dlho potrvá, kým tu pri ňom zošaliem?

Chvilami sa mi zdá, že som naozaj začal strácať rozum. Keď počúvam jeho krik, čosi mi navráva: „Stačilo by zastaviť prívod kyslíka a o chvíľu by bolo jeho utrpeniu koniec.“ Už-už naťahujem ruku po redukčnom ventile... Vtom precitnem šokovaný myšlienkami, ktoré mi na zlomok sekundy vnikli do mysle. Áno, aj bolesť je súčasťou života, dokiaľ ju človek cíti, dokiaľ z plného hrdla reve, dotiaľ žije. A chce žiť, hoci to tak veľmi bolí...

Znova zapínam vysielacku.

„Musíš zostúpiť, musíš, musíš! Máš doma rodinu, chlapcov, potrebujú ťa, musíš sa zachrániť!“

Akoby som si až teraz začal uvedomovať plný význam slov, ktoré znejú zdola. Začínam sa chystať na zostup. Expedícia naozaj nepotrebuje ďalšiu obeť.

„Kedy mi dáš tú injekciu, teda? Kedy začneme zostupovať?“ kričí Honza.

Ako mi je ťažko! Nedokážem sa mu pozrieť priamo do tváre, keď hovorím: „Honziku, my nebudeme zostupovať spolu, lebo ja som tiež chorý. Ale zo štvorky sem vystupuje Brabec a zdola letí helikoptéra. Tá ťa znesie, vyčkaj... Len si ešte chvíľu pospi!“

Bol už akoby v čiastočnom bezvedomí, a tak mi on, vedec – matematik, uveril, že do týchto výšok dokáže vyletieť vrtuľník. Zatvoril oči. Rýchlo som si pripol stúpacie železá a s bolesťou v duši zatiahol rukáv na jeho stane. Možno som bol príliš nešťastný a vynervovaný. No ostal som sám s umierajúcim človekom, ďaleko od ostatných a pritom tiež chorý. Nevydržal som to...

Nik, kto ide do hôr, tam nekropí žulu chodníkov kvapkami potu preto, aby zblízka zazrel tvár smrti. S výnimkou tých, ktorí tam prichádzajú už s úmyslom nevrátiť sa medzi ľudí. Aj takí, žiaľ, sú. Robíme všetko pre svoju bezpečnosť. Je to chvályhodné. Trochu pohrdáme staršími generáciami. Keď ideme lyžovať, máme

na hlave prilbu. Ale neznamená to, že je to bezpečnejšie na preplnenom svahu s rýchlym technickým snehom, kde sa rútia na ťažkých karvingových lyžiach rýchlokvasení lyžiari. Pred dvadsiatimi rokmi to bolo síce bez prilby, ale možno aj preto, že staručký vlek vyvliekol hore desatinu z dnešného počtu lyžiarov, nedochádzalo k zrážkam. Cieľom bolo, aby si ľudia vychutnávali jazdu dole. Vtedy naozaj nešlo o to, urobiť čím viac jázd na skipas, keď už zaň človek vysolil tolké peniaze. Vtedajšiu radosť z jazdy a ohľaduplnosť nenahradí žiadna dnešná prilba. O tom, že sa ktosi pri lyžovaní zrazil, som nepočul celé detstvo a mladosť, a to som súťažne lyžoval! Len ostatné roky to priniesli... Zomrieť po zrážke lyžiara s lyžiarom. Možno to znie drsne, ale to isté tak trochu platí aj o detských sedačkách v aute. Len zmierňujú niečo, čo má príčinu v tom, že mnohí si za volantom nevážia vlastný život. Ako by si mohli vážiť ten cudzí? Stále menej si všímame osudy ľudí okolo nás. Dokonca ani o svojich priateľoch nevieme temer nič. Pár záľub, obľúbené vety, jedlo, čo im chutí, hudobná skupina, nejaký ten herec. Štýl obliekania sa. A napodiv aj táto povrchná znalosť sveta ľudí okolo nás z nich robí našich priateľov, lebo o iných ľuďoch v našom okolí nevieme vôbec nič, a osamelosť nie je nikdy príjemná. Informácií je priveľa, aby sme ešte počúvali niečie výlevy o pocitoch a chorobách. Nástojčivá je otázka, či máme ešte aj skutočných priateľov. Vedeli by sme za niektorého z našich takzvaných priateľov položiť život? Alebo obetovať čosi zo svojho majetku či času? Fakt? Neviem. Skúste sa zamyslieť, či máte ozajstného priateľa. Čo by si v tom stane na Makalu ľahol vedľa vás a zomrel by s vami. Alebo lepšie, zomrel by od vyčerpania spolu s vami, ako by vás vliekol v spacáku dole stenou bez nádeje, že to vôbec môže dokázať... Vôbec sa tým ale nechcem dotknúť skutočnej udalosti na Makalu z úvodu tohto zamyslenia. Je ťažké hodnotiť voľbu kohosi, keď sa musel rozhodovať medzi dvoma veľkými zlami. Právo, čo len v náznaku hodnotiť tieto udalosti, má len ktosi, kto už čosi také zažil... Radšej by som chcel z tohto dôvodu o takýchto témach až do konca života mlčať. Nikdy sa neocitnúť v časovej tiesni a v úplnom telesnom a duchovnom oslabení.

Lenže mi zrádzame svojich priateľov pre úplne malichernosti. Resp. kamarátov. Lebo ak by boli ozajstnými priateľmi, nedokázali by sme to. No množstvo kamarátov nevyváži jedného priateľa. Priateľský vzťah sa vytráca aj z rodinného života. Otec by mal byť okrem toho, že je mojím otcom, aj mojím priateľom. Ak by bol, mohli by eutanáziu spokojne schváliť, aj by za ňu mohli platiť čosi ako šrotovné (jedno z čudných opatrení počas hospodárskej krízy – za vaše staré, ale často ešte funkčné a spoľahlivé auto vám dajú časť peňazí na nové...), ani

by som o nej nerozmýšľal. Ale na druhej strane by som robil všetko pre to, aby dôstojne mohol dožiť svoje roky.

Smrť je skutočnosť, ktorá sa raz dotkne osobne každého z nás. Dôstojná staroba a dôstojné obrady spojené s pochovávaním tela podčiarkujú hodnotu a vzácnosť života a zdravia. Zo všetkých dobier sveta musí byť ľudský život vždy na prvom mieste. Kde prestali dôstojne pochovávať mŕtvych, tam si prestali vážiť aj živých. Alebo aj naopak, a tu mám na mysli napríklad koncentračné tábory. Samotný obrad pohrebu nemá hodnotu, ak mu nepredchádza úcta k životu nielen v chorobe a starobe, ale aj pred narodením a aj po narodení, keď sa zistí telesné či duševné postihnutie. Úcta k mŕtvym nie je samoúčelná cnosť. Na Symbolickom cintoríne vo Vysokých Tatrách je nápis: „Mŕtvym na pamiatku, živým na výstrahu!“

Ježiš bol tiež pochovaný. Mal svoj hrob, aj keď mu ho pozháňali narýchlo, nik z jeho priateľov možno nerátal s prudkým vývojom situácie tak, ako sa všetko udialo na sviatok Veľkej noci. Posvätil hroby všetkých nás. Ježiš mal úctu k mŕtvym. Plakal pri pohrebe Naimského mládenca. Vzkriesil Jairovu dcéru. Nevyhnal plačky od nej preto, žeby pohŕdal smrťou. Uvedomoval si, akú má nad nami moc. Ale uvedomoval si aj to, že on ju premôže. No desil ho úděl človeka. Aj to bol jeden z rozmerov jeho utrpenia v Getsemanskej záhrade. Ľudský des z bolesti a smrti. Ani my nemáme pohŕdať smrťou iných a nemať v úcte miesta spojené s pochovávaním mŕtvych ľudských tiel.

Punktá:

- Vážim si dar života? Neriskujem niekedy príliš pri športe, cestovaní?
- Správam sa úctivo k pamätníkom na mŕtvych ľudí? Mám úctu k práci predchádzajúcich generácií? Neničím cintoríny? Viem aspoň raz za rok zísť na hroby svojich blízkych, aby som si aj takto pripomenul svoju pominuteľnosť?
- Snažím sa nájsť pravdu vo vzťahu k potratom, eutanázii alebo bezmyšlienkovite a stádovite prijímam mozgomasáž propagandy sponzorovanej záujmovými skupinami, ktoré majú záujem na manipulácii verejnej mienky? Hľadám poctivo pravdu v týchto veciach? Uvedomujem si, že Cirkev a kresťanské učenie nemôže poprieť piaty príkaz desatora: „Nezabiješ!“ Nešírim medzi priateľmi postoj ľahkovážnosti a povrchnosti voči téme smrti nenarodeného alebo zomierajúceho či postihnutého človeka?

4. MEDITÁCIA: Odievat' nahých

Pred rokmi už ako kňaz som zvláštnym spôsobom bol poučený o tom, že každý človek má svoje limity – hranice. Staval som lezeckú stenu pre deti vo farnosti Važec. Vymyslel som si to tak, že celú konštrukciu budem stavať na zemi a potom to žeriov dvihne a usadí do kovových pätiiek. A tak som so skautskými bratmi a sestrami zostavoval drevenú konštrukciu na zemi. Tvorili ju ťažké hranoly 15 × 15 cm. Jedného dňa bolo treba tú vecičku podvihnúť. Veľmi dobre viem, ako funguje páka, ale poznáte to, nebol čas... Tak som sa zaprel, dvihol som časť zmontovanej konštrukcie, ktosi to podložil a ja som počul také relatívne tiché „puk“. Nič ma nezabolelo, ale cítil som, že sa v mojom tele niečo zmenilo. Na pravej strane podbruška sa objavila hrčka. Pukla stena dutiny brušnej a cez trhlinu si urobilo výlet črevo. Ľudia tomu hovoria, že dostali pruh. Odvtedy som si tú hrčku musel stále vtlačať dnu. Zakaždým som si vtedy vravel, vidíš, stačilo to dvíhať pákou... To máš za to, že si myslíš, že si Rambo, a pritom máš svaly ako záchodový pavúk. Či som chcel, alebo nechcel, musel som ísť na operáciu. Predoperačné vyšetrenia, váhanie, či sa nedá dožiť aj s trochu nespoľočenským tikom vtlačania si drobnej bulky späť, kam patrí, i pri najmenšom zaťažení brušného svalstva a už som bol v nemocničnej izbe. Najprv, že to budú robiť laparoskopicky, ale potom sa rozhodli urobiť to klasicky. Do izby vošiel ošetrovateľ. Kázal mi vyzliecť sa donaha a ľahnúť si na kolieskovú posteľ. Nuž, dal som sa na boj, treba bojovať. Chlapík vytiahol britvu a oči sa mu podivne ligovali, keď ňou zručne začal holiť miesto budúceho rezu. Cítil som sa dosť divne. Prehodil cezo mňa tenkú plachtu a išli sme na výlet smer operačné sály. Tam som presadol na inú posteľ, už ma nezakryli. Ležal som tak ako Adam pred košovkou zo stromu poznania, a teda aj bez figového listu. Okolo chodili sestričky, doktori. Milá mladá doktorka mi pichla infúziu, do nej nejakú injekciu, nálada sa mi razom trochu zlepšila. Bolo to veľmi divné, ležať úplne nahý pred cudzími ľuďmi. Ženy to poznajú počas pravidelných gynekologických prehliadok, musia sa s tým zmieriť a prijať to ako časť údely ženy a budúcej matky. Môj rešpekt! Ale pre mňa to bola úplne nová skúsenosť. Kukul som radšej do plafónu a divil som sa, že v tak prísne sterilnom prostredí, kde každú chvíľu chodila sanitárka

a umývala podlahu a zovšadiaľ razil pach dezinfekcie, bolo v žiarivkových svetidlách také neskutočné množstvo zdochnutých múch. Asi nik z personálu nekontroluje predoperačnú miestnosť z pohľadu, aký sa naskytl mne. Prišiel doktor, ktorý ma poznal, a vedel, že som kňaz. Hneď čosi pošepkal sestričke a tá nenápadne prehodila cezo mňa malú plachtičku. Bol som jej za to veľmi vďačný. Ale nehneval som sa na nikoho, že to neurobili skôr. Chcel som mať skúsenosť, akú prežíva každý bežný pacient. A tiež keď som sa zmieril s mojím položením, zistil som, že moja nahota nie je ponížujúca. Že všetci tí ľudkovia okolo, ktorí boli zainteresovaní do prác na operačných sálach, pristupovali k nám s úctou. Priam bolo cítiť, že aj keď sme boli bez šiat, neboli sme bez dôstojnosti. A potom už len tá generálka na zomieranie. Narkóza. Raz, dva, tri – šup a ste mimo. Potom po prebratí pokus zistiť, kde sa človek nachádza, či je ráno alebo večer, a zmierovanie sa s bolesťou. Odkázanosťou na iných. Radosť z úspešného dokrívania sa k toalete. Omnoho neskôr radosť z úspešného dokrívania sa k toalete a aj z jej úspešného použitia... A záviť v očiach pacientov, že mne sa to už konečne podarilo. Znovuobjavenie drobností, ktoré robia život tak krásnym, že človek prestane byť odkázaný na pomoc iných...

Nech to berieme, ako chceme, šaty hrajú v našom živote veľkú úlohu. A určite na ne ináč hľadia muž a žena. Radi okukujeme, ako si napríklad na plese kamarátky doladujú drobné nedostatky na svojich šatách. Prihládzajú, zahýňajú, podkasávajú, naprávajú a centrujú. Robia to nezištne a na tvárach im žiari taký neopísateľný mäkký úsmev plný nevinnosti z radosti, že robia svet krajším. A tiež ako skúmajú šaty iných dám. Drobnosti. Mieru zladenosti farebných doplnkov a šperkov. Nedokážu ukontrolovať zdvihnutie obočia, ak je čosi príliš extravagantné. Aj ich anjeli strážcovia sa usmievajú pri pohľade na ne. A ten, čo bol anjelom prvej Evy, spokojne pokyvkáva uprostred nich hlavou, lebo takú ju Pán Boh stvoril, akú vidí v každej z dievčienec vo večernej róbe. Koľko hodín prípravy a obliekania je v tom, aby sme mohli zazrieť dievča v plnosti jej krásy. Lebo nahá žena je poníženou ženou. Iba vtedy nie, keď sa na ňu dívajú výlučne milujúce oči. Toho, s kým je jedným telom. Manžela. Každý iný pohľad na nahú ženu tú ženu ponízuje. Aj u naj dôvernejšieho lekára zažívame nahí jemnú trpkosť údelu človeka.

Nahých zaodievať bolo dávno základnou službou kresťanov. Z Ježiša strhli šaty nie až tak kvôli zisku odevu, fakt neviem, akú už len mohli mať hodnotu predraté, celé zakrvavené a potom páchnuce šaty Krista, o ktoré losovali vojaci. Viac išlo o poníženie odsúdenca. Nahý Ježiš na kríži nás kresťanov po celé veky motivoval

bojovať za základnú dôstojnosť človeka. Aby mal každý čosi na seba. Neskôr aby mal každý čosi pekné na seba. Aby sa svet zaodial do krásy. Cirkev podporovala umenie, lebo ono prekryva živočíšnosť človeka. Robí ho niekým, kto vie stvoriť krásne veci. Krásne veci okolo nás nás robia krajšími aj vo vnútri. Nemyslím tým len obrazy, architektúru, básničky a pekné piesne či filmy. Aj zážitky. Hry, ktoré zaodejú obdobie detstva či dospelovania. Pekné tábory oblečené do rúcha etapovej hry. Celoročný život skautského oddielu v istej uniforme hry, zbierania konkrétnych odboriek, rovnakého trička jednotného pre celý oddiel s nažehlovačkami oddielu, zboru. Je až neuveriteľné, ako to, že sú deti na družinovke v jednotnom tričku, zmaže rozdiely medzi bohatšími a chudobnejšími. Medzi rómskymi a bielymi nerómskymi deťmi. Stojí to za námahu. Ozaj.

Punktá:

- Vážim si svoje oblečenie aj tým, že si ho viem pred spaním uložiť, alebo ho len tak šmarím k posteli? Viem si opraviť drobné poruchy aj sám alebo radšej chodím roztrhaný, alebo otravujem iných – zväčša mamy, sestry alebo priateľky...? Kupujem si veci rozumne alebo sa jedná v prvom rade o značku až potom o to, na čo to potrebujem? Obliekam sa primerane situácii? Mám zmysel pre decentnosť a neurážam niekoho výstrednosťami?
- Viem kúpiť aj iným niečo pekné? Doplnok oblečenia je pekný darček. Pre núdzneho nevyhnutnosť. Dokážem už nepoužívané šatstvo posunúť ďalej? Zvlášť detské oblečenie môže v rámci širokej rodiny či farnosti alebo skautského zboru pomôcť jednotlivým mladým rodinám. Alebo môžem konať skutky charity pre najúbohejších. Pomôcť farárovi rozbehnúť farskú charitu, aby to malo aj nejakú vonkajšiu – neponižujúcu formu. A čo takto burza obnosených vecí? Výťažok by sa dal použiť tiež na chudobných.
- Skautská rovnošata patrí k skautingu. Zakladateľ si ju prial preto, lebo stiera rozdiely medzi chudobnejšími a bohatšími deťmi. Napr. rómske deti to veľmi približuje pri akciách k väčšinovým skautom, ak sú v rovnošate. Snažím sa ju používať pri akciách, povzbudzujem aj mladších skautov a skautky, aby ju nosili. Viem využiť jej potenciál aj na rôzne odborky, nášivky, ktoré motivujú k lepšej činnosti? Ak je rovnošata príliš nákladná a je problém ju kúpiť, viem sa vynájsť, dokážem v oddiele

rozbehnúť batikované alebo ináč originálne tričká? Som vynachádzavý, napr. na tlačiarňi vytlačím nažehlovacie skautské znaky, odborky a pre deti to má ten istý efekt ako riadna košela, ibaže je to nepomerne lacnejšie a pružnejšie?

- Nakolko hladím pri stretnutí sa s ľuďmi na ich zovňajšok? Nejedná sa pritom len o oblečenie a šperky. Ľudská duša je oblečená do tela. Telo je prenesene odevom duše. Aký mám postoj k obéznyim, telesne postihnutým, ľuďom s nejakým estetickým defektom, niečím, čo ich robí neatraktívnymi – kožnými problémami, genetickými postihnutiami? Obzerám sa za nimi (ako za nejakou atrakciou v nákupnom centre) na skautských akciách? Viem sa odpútať od prvého dojmu, vznikajúcom z pozorovania vonkajšieho vzhľadu?
- Ale platí to aj opačne, nie som očarený vonkajšou krásou dievčata či chalana natoľko, že už nevenujem pozornosť aj jeho názorom, hodnotovému rebríčku, inteligencii? Nie je aj u mňa samotného vonkajší dojem až temer modlou, pre ktorú obetujem iné hodnoty? Nepreháňam to s diétami, mejkapom, viem sa prijať taký, aký som?
- Nepodlieham aj u politikov len vonkajšiemu dojmu? Volím podľa vnútorných hodnôt človeka alebo sa dám uniesť propagandou a prázdnotou vonkajších gest a sľubov?

5. MEDITÁCIA:

Prichýliť pocestných

Bolo to ešte na fare vo Važci. Zazvonila pri dverách skupina piatich chalánov v skautských rovnošatách. Skúšali to so mnou lámať anglicky, ale anglické slovíčka lovili medzi sebou po nemecky. Ja som ani veľmi nemal čo loviť, ale nemčine som sa potešil. Keď začuli materčinu, hneď pookriali. Že či si môžu na farskej záhrade postaviť stan. Sú z bývalého Východného Nemecka, kdesi až zo severu. Potešil som sa, že aj tam sa podarilo obnoviť skauting. Putujú našimi lesmi a horami, doteraz spali, kde ich našla noc, ale týždňový dažď ich už poriadne znavil, chceli by sa dať trochu dokopy. Videl som, že majú mokré veci a že toho majú dosť. Ako správni obyvatelia jednej z najateistickejších krajín sveta neboli veriaci. Povedali to síce hrdo, ale bolo cítiť pritom úzkosť, či ich ako farár nepošlem kade-ľahšie. Netušili, že trafili na skauta. Nedovoliť som im rozložiť si stan v záhrade. Zložili sa v hostovskej izbe. Neboli len mokří a unavení. Boli aj chorí. Hnačkovali, mali teplotu. Akurát sme mali pred táborom, a tak som si aj pomyslel: „Fajn, ešte sa niečím od nich nakazím a budeme mať ozaj zaujímavý tábor...“ Boli odhodlaní nič nedať najavo, živočíšne uhlie odmietli, mali všetko svoje. Oni si v tom Nemecku naozaj mysleli, že tu ešte lovíme mamuty do jám. Zjavne sa báli čokoľvek jesť, aby si neublížili a dostali ich asi vlastné pokazené potraviny. Horký čaj nakoniec prijali. Myslím, dokonca, že s jedným z nich som bol aj u lekára. Potom ostali a pridali sa k nášmu táboru. Táborová kuchárka, poznajúca ich zdravotné problémy, nebola nadšená. Ale ešte neboli fit, aby šli ďalej a nemal som ich kde nechať. Nakoniec boli super spestrením nášho tábora i keď v mnohom bolo z nich cítiť, že sme príliš masňácki a pohodlní skauti. Skauting je naozaj pestrý a v tom je jeho sila.

Nie každé návštevy sú prijateľné. Teraz nemyslím len takéto žiadosti o prenocovanie a vysušenie si mokrých spacákov. Ťažšie ako pod strechu domu sa vpúšťajú návštevy do ľudského srdca. Vedľa kohosi môže žiť človek roky a nepustil si ho k telu. Jednoducho brána je nedobytná. Je nám čímsi nesympatický, má nejaký pre nás neprijateľný zvyk či zlozvyk, ktosi nám o ňom dal zlé referencie alebo vlastne ani nevieme, prečo máme od kohosi odstup. Pritom sme všetci pútnici na tejto zemi. Skúsenosť, že vás niekto prijal na vašich putovaniach do

domu, auta, pozornosti, srdca či dokonca priateľstva, nehovoriac o láske, má každý jeden z vás. Alebo aj že neprijal. Opatrnosť je iste na mieste. Pri dverách fár často zvonía podvodníci a dokonca aj násilníci a nebezpeční ľudia. Opilci a notoricky klamúci bezdomovci. Rómovia s fantáziou Andersena. Samozrejme, aj vzácní ľudia. Návštevy natiahnuté do nočných hodín.

Ktorý inštinkt nám radí, keď ktosi zaklope na dvere nášho života, lebo tie vchodové do našich príbytkov sú len jeho hmotnou metaforou, či ho vpustiť alebo odmietnuť? Alebo sa tváriť, že nik nie je doma... Vrahovia sa môžu skrývať v uhladených sakách a Kristus v páchnucom a zavšivenom bezdomovcovi.

Koho zobrať do skautskej družiny? Mať odvahu poslať dieťa, ktoré kazí ostatných a rozbíja táborový život, z tábora domov... Je to v rozpore s týmto skutkom telesného milosrdenstva? Alebo neposlať by bolo hriechom a nezodpovednosťou, že sa človek nevzoprel zlu, a jedno hnijúce jablko spôsobilo pokazenie sa celej debničky jablčok zdravých a zároveň tak bezbranných... Za ktoré ste zodpovední!

Ježiša prijímali do domu. Lazarovci sa tešili na jeho návštevy. Poslovnia z rôznych dedín chodili s pozvaniami, aby aj u nich vykonal nejaké tie zázraky. Keď nasýtil zástup na brehu Genezaretského jazera, chceli ho urobiť kráľom. No keď v súvislosti s uzdravením posadnutého došlo ku katastrofe čriedy prasiat, posadnutej čerstvo vyhnaným plukom zlých duchov, prosili ho obyvatelia, aby odišiel z ich kraja...

To sa opakuje dodnes. Niečo z Ježišovej náuky vieme prijať a niečo odmietame. Máme právo na vlastný názor. Už pápež Pavol VI., po ňom Ján Pavol II. a nakoniec aj Benedikt XVI. – konkrétne v roku 2005 na Svetových dňoch mládeže v Kolíne nad Rýnom povedal, že keď sa kresťan-katolík nedokáže vo svedomí stotožniť s istým učením či postojom Cirkvi, nie je dôvod, aby Cirkev opúšťal alebo aby sme ho z nej vyhánali (KN 29.3.2009 str. 2). Sv. František Saleský napísal, že viac múch sa chytí na kvapku medu než na sud octu. Niekedy, žiaľ, aj my prezentujeme Cirkev ako hlavnú octáreň sveta a temer nič nepovieme o sladkosti plástov plných medu, ukrytých v jej sviatosťiach, spoločenstve, láske a solidarite medzi jej členmi. Je našou úlohou pozývať ľudí do domu Cirkvi. To je hlavný rozmer a cieľ tohto skutku milosrdenstva! Cirkev je tým domovom. Pochybujúci alebo hľadajúci túžia po nej, ale ostrážito vnímajú každú správu o nej. Viac ako my.

Viezol som dvoch priateľov na Klenovec, chceli sme si tam polieťať. V aute sa zvrtila téma na pápežovu návštevu Afriky v marci tohto roku (2009). Jediné, čo

preletelo médiami, bolo, že pápež je proti prezervatívom. Chalani boli rozhorčení. Spracovaní médiami vyčítali pápežovi, že bude zodpovedný za šírenie sa aidsu na tomto kontinente. Dívali sa na to svojimi očami a vôbec som im nemohol zazlievať ich rozhorčenie. Ak by som sa na vec díval ich poznaním vecí, bol by som tiež rozhorčený. Začal som z iného súdka. Hovoril som im o Pearlovom indexe. Na Wikipédii sa dá nájsť viac o tom, čo to je, ale úplne laicky je to miera spoľahlivosti antikoncepcnej metódy. Keď sto párov používa výlučne danú antikoncepcnú metódu, narodí sa počas jedného roka, resp. počne sa počas tohto roka istý počet detí. Ich počet je Pearlovým indexom danej metódy. Prezervatív má PI 3-10. A tak som im povedal, že ak sa sto párom narodí teoreticky až 10 detí za rok používania kondómu, kolkokrát musel zlyhať. Z pochopiteľných dôvodov nie každé zlyhanie znamená dieťa. Ale rozhodne zlyháva. Jeho zlyhanie pri pohlavnej chorobe znamená nakazenie sa. A o tom hovoril pápež. Aby sme ľudí neklamali. Prezervatív ich neochráni pred aidsom. Znižuje len pravdepodobnosť nakazenia. Ale ak niekto masám natrubí, že ich kondóm ochráni pred HIV, tak je bohapustý a zákerný klamár. Lebo ako-tak rozumný človek sa nebude chcieť dať nakaziť, ak vie, že prezervatív nebráni nákaze, iba znižuje pravdepodobnosť nakazenia a aj to nie podstatne. Leteli by ste s leteckou spoločnosťou, ktorá má sto lietadiel a ročne jej z nich desať spadne...? Ak áno, ste ten pravý adrenalínový typ vyzbrojený na sexuálne dobrodružstvá v Afrike prepravkou kondómov. Ak nie, ostaňte pri jedinej spoľahlivej metóde, ktorou je VERNOSŤ. Tak som im preložil pápežovo vyjadrenie na adresu kondómov. Vraveli: „Dokelu, máš pravdu, takto som nad tým nerozmyšľal.“ A možno zmenili názor. Človek môže zmeniť názor aj po dlhom čase. Čo napríklad v mladosti Cirkvi vytýkal, to v starobe bude propagovať. Pod strechou večne mladej Cirkvi. Aj preto mám Cirkev rád. Aj preto napriek niektorým veciam, ktoré dokonca aj kňaz musí dlhšie tráviť a niečo sa zdá byť aj kňazovi temer nestráviteľné, aj preto sa teším, že som vnútorne napriek tomu členom Cirkvi.

Ježiš totiž miloval problémové osobnosti. Prvej sa zjavil po Vzkriesení bývalej prostitútke. Aj ona našla domov v Cirkvi. Prvý pápež ho trikrát zaprel a nedostal bleskovú výpoveď. Tomáš mal silné pochybnosti, podľa legend mu za to ostala dokonca čierna ruka, ktorú vložil do Ježišovho prebodnutého boku, keď sa zjavil po Vzkriesení. Ale nebol vylúčený! Cirkev je domovom väčším ako Noemova archa plným všelijakých pestrých druhov, ako Noe tú rôznu háveď nehádzal cez palubu, ani Kristus nechce nikoho stratiť. Má rád hľadajúcich. Pritúlme ich aj svojím životným príkladom do bezpečia nášho domu, ktorým je Cirkev.

Punktá:

- Viem sa podeliť s mojimi vecami? Mám súcit s ľuďmi, ktorým niečo chýba? Otváram im dvere svojho srdca, viem vypočuť urozprávaných alebo sa na niečo vyhovorím a zabuchnem pomyselné dvere svojej pozornosti?
- Ak objavím niečo dobré, nechávam si to pre seba alebo to dokážem posunúť aj iným? Dobrú webstránku, informáciu o zaujímavom podujatí, stretnutie sa s niekým hodnotným, dobrú knihu, film... Alebo si všetko nechávam len pre seba, aby som bol tak trochu výnimočným? Podobne ako zbohatlíci, ktorí si budujú prepychové vily, len aby oslnili ostatných. Ale vo vnútri blúdia ich nevyužitými priestormi. Dom je totiž iba vtedy šťastný, ak má komu slúžiť na sto percent. Každá prázdna a zbytočná izba kričí do neba o pýche a márnomyseľnosti majiteľa domu. Lebo je veľa ľudí, čo sa aj dnes tlačia v nedôstojných podmienkach v jednej izbičke. Samozrejme, že nie je riešenie nastahovať si rómsku rodinku do obývačky v záchvate náhleho milosrdenstva. Ale z ušetreného mohli byť financované ZMYSLUPLNÉ aktivity, učiace Rómov túžbe žiť lepšie, aby sa sami starali o dôstojnosť svojho osudu...
- Vytváram ľuďom okolo seba pocit domova? Alebo ich stresujem svojou nevypočítateľnosťou, náladovosťou, neschopnosťou pochváliť či uznať aj niečie iné zásluhy...? Všetko musím riadiť ja? Iba ja viem všetko dôkladne zorganizovať, tak ako z domova vie urobiť peklo pripedantná domáca pani, kde iba ona vie dobre povysávať, utrieť prach, navariť, umyť kúpeľňu, poprať. Lebo ostatní to len odflinkajú, odfušujú, oklamú, nedotiahnu, sú neporiadni, ostávajú po nich čmuhy a najradšej by ani nemali chodiť domov, lebo len smrdia, zavadzajú, robia neporiadok, pri sadaní si skáču do nového kresla či sedačkovej súpravy, trieskajú po vypínačoch, nevedia po sebe umyť, povysávať, vyvetrať, zhasnúť svetlo...
- Ako sa správam v kostole? Nepohoršujem iných veriacich tým, že žujem žuvačku, rozprávam sa, rýpem do lavice...? Mám odvahu diskkrétne upozorniť iných, ak sa v kostole správajú nevhodne, alebo lepšie sadnem si občas medzi urozprávané deti, nalistujem im piesne, nech spievajú, nech sa nenudia... Zapájam sa do upratovania môjho farského kostola? Alebo to nechávam na staré dámy...? Veď aj mladí sa môžu zapojiť! Chrám je domom modlitby, ktorý nás všetkých pocestných prijíma pod svoju strechu. Prevedie nás od nášho trojitého poliatia počas krstu pri krstiteľnici

po trojité zakývanie s našou truhlou, keď ho naše telo poslednýkrát opustí. Je najstálejší z domov, aký si vieme len na tomto svete postaviť. Aj preto si zaslúži našu všestrannú úctu.

6. MEDITÁCIA:

Dávať piť smädným

Od Mŕtveho mora sme sa v horúčave vybrali na západ do hôr tvoriacich prirodzené ohraničenie tohto najnižšieho dostupného miesta na svete. Človeku to až tak nepríde, že je temer 400 metrov pod hladinou mora. Vzduch má ale zvláštnu bielu farbu. Všetko pripadá človeku akési mdlé a podozrivo pohoďové. Možno to je aj tým brómom a jódom, ktorého sme si navstrebali do tiel pri dopoludňajšom rochnení sa v teplej a hustej vode divu prírody. Stúpame a potíme sa. Naberáme výšku a Mŕtve more sa pod nami olejovito ligoce. Cez chodník prebiehajú miestne kamzíky, také zvláštne, parôžkami ozdobené zvieratká a spod skál na nás zazerajú vypasené syslíky. Taká zmenšenina Tatier všehodruhu. Po pár serpentínach sa blížíme k výdatnému prameňu. Voda prištie spod skál a vytvára jazierko prudko sa vyprázdňujúce menším vodopádikom. Skautský oddiel židovských skautov a skautiek z mesta Eilat sa v ňom čabre, špliecha a behá holými nohami. S úsmevom sa na to pozerá rover s otlčenou automatickou puškou na ošúchanom remeni. O jej funkčnosti ale nepochybujem. Trochu nás odrádza od nadväzovania kontaktov. Ale našim chalanom sa dievčatá zdajú pekné, na konverzovanie vábne a zdá sa to byť obojstranným dojmom. Ja by som sa radšej napil. Ale keď ich vidím válať sa v tej megastudničke v prepotených tričkách, akosi sa mi odžiadalo. Ale skauting víťazí nad predsudkami. Blond vlasy a modré oči na našej strane urýchľujú vymieňanie si šiltoviek, šatiek a tričiek. Ideme ďalej. Po prehupnutí sa cez hrebeň sa objavuje vodopád. Dávidova jaskyňa. Tu niekde sa ukrýval Dávid pred kráľom Saulom. Saul bol na veľkej potrebe v ústí jaskynky a Dávid bol za jeho chrbtom. Stačilo raz bodnúť mečom a Dávid by bol kráľom. Ale on chcel tento súboj hrať fér. Iba ako dôkaz odrezal kúsok z pláštá kráľa Saula. Pán Boh to kvitoval a asi aj preto mu neskôr odpustil, keď zalúbený do Betsabe zabudol na čestnosť a nechal odpraviť jej zákonitého manžela, aby sa mohol narodiť Šalamún. Nad tým a nad stupňujúcim sa smädом som dumal pri pohľade na hektolitre valiace sa previsnutou stenou. Stisk ľudí, človek sa aj trochu hanbí, keď sa školáci oblievajú z plastových fliaš, aby si klakol a pil z potoka... Konečne znova prameň. A len pre nás. Naberám si do dlaní. Voda je teplá, ako keby som pil z mláky na asfalte

uprostred augusta. Ale pramení zo zeme. Tu sú vraj všetky pramene teplé. Sme pár stoviek metrov pod hladinou mora. Bližšie k magme jadra Zeme či čo... Asi to tak je. Tá voda chutila všelijako. Kyselka v Smokovci má v sebe minerály. Je studená a občerství. Toto nebola minerálna voda. Ale bola to tak sladká voda, ako keď sa sedemročná slečna vopchá do maminých lodičiek, dá si na hlavu klobúk starkej a gorálky po prastarkej. A narúžuje sa sestriným rúžom cez polku líc. Taká je z nej zrazu žena, ako toto bola sladká voda. Mdlý opar, mdlá voda. Ale ak by som mal umrieť na púšti s plnými očami piesku, vyschnutý ako trávnik vlasov na Leninovej hlave, dal by som za tento prameň okrem duše všetko. Voda by bola nesmierne lahodná.

Smädným dávať napiť. Dávať to podstatné k zachovaniu života. Hovorí sa, že bez jedla človek vydrží tri týždne, bez vody tri dni, bez vzduchu tri minúty a ja dodám, že bez lásky tri sekundy. Tie, ktoré mohli mnohým samovrahom zachrániť život. Nedostatok pitnej vody je urgentná záležitosť. Ako napísal Exupéry, keď dopil posledné kvapky vody zo železnej rezervy po havárii v púšti, že od toho okamihu sa spustili stopky. Už len tri dni života. Ak nenájdeš vodu. Hľadajte stroskotaní uprostred púšte oázu...

Punktá:

- Ako hospodárim s pitnou vodou? Uvedomujem si jej cenu, keď nechávam pustený kohútik, lebo sa mi ho nechce poriadne uzavrieť? Som šetrný pri sprchovaní alebo kúpaní sa? Alebo neviem kedy dosť, hoci som už umytý?
- Ako sa správam k prameňom vody v prírode? Upravil som v živote už nejakú studničku alebo žriedlo minerálnej vody? Dávam pozor na to, čo vylievam do riek alebo do nich hádzem?
- V prenesenom zmysle, netrápim niekoho tým, že mu odopieram čosi, čo je pre neho v tom okamihu dôležité? Chce sa už niekomu spať, ale ja ho pri akciách vyrušujem, budím. Spánok je pre dušu ako voda pre telo. Obmýva a posilňuje a rovnako pri nedostatku zabíja.
- Aký mam vzťah k vode, viem plávať? Naučil som niekoho plávať a tým som ho zbavil strachu z vody? Doprajem si dostatok času na plávanie, viem oddychovať pri vode, uvedomujem si, aká dôležitá je pre odpočinok

tela i duše. Ako vie človeka upokojiť, že pohyb vo vode či nad jej hladinou viac lieči dušu ako telo.

- Pripomína mi voda aj jej duchovnú symboliku? Že voda obmýva človeka pri krste na odpustenie hriechov. Sviatosť zmierenia je vodou v duchovnom živote kresťana. Ján Krstiteľ ukázal svojím životom veľkosť tejto symboliky. Voda a odpustenie sú sestry. Dávam sa napíť zo svojho odpustenia smädiacim po ňom, ak svoj smäd dokazujú primeraným pokáním?

**SLOVENSKÝ
SKAUTING**

Vydal: Slovenský skauting o. z.
Mokrohájska cesta 6
841 04 Bratislava

PRÍBEHY CIEST

Ako pracovať s príbehmi

METODICKÁ ČASŤ

Príbehy: Andrej Legutký

Metodická spolupráca: Katarína Rausová, Marie Hlaváčková, Miloš Pikala, Daniel Slivka

Jazyková korektúra: Lucia Bohinská, Dagmara Langová

Fotografie: Marián Suvák

Grafická úprava: Michal Šandrej

Vyšlo ako súčasť prvej časti publikácie Príbehy ciest v roku 2014.

© Slovenský skauting, 2020

Podme sa teraz spoločne pozrieť na cestu,
ktorá nám pomôže odhaliť význam príbehu
a ďalej vám ponúkne niekoľko možností,
ako s ním pracovať.

Jeden z dôvodov, prečo ľudia vyhľadávajú
príbehy, je ten, že tým uspokojujú mnoho
vedomých aj nevedomých potrieb. Oproti
náučnej literatúre majú tú výhodu, že sa
dotýkajú našej nevedomej zložky. Cez príbeh
môžeme lepšie spoznať aj seba. Cesta príbehov
je cestou odovzdávania istej skúsenosti. Človek
zakúša veci prostredníctvom skúseností
a príbehy kladú dôraz na predstavivosť.

